

2014 m. balandžio 25 d., penktadienis

Nr. 16 (1077) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | F o t o g r a f i j a | K i n a s

Brangūs skaitytojai,

Kam skirsite 2 proc. savo pajamų mokesčio, galite nuspręsti iki gegužės 2 d. Jei pasirinkote „7 meno dienas“, pildydami Valstybinės mokesčių inspekcijos formą FR0512, nurodykite VšĮ „7 meno dienos“ įmonės kodą 302725178.

Reikalingą formą galima užpildyti interne, Mokesčių inspekcijos tinklalapyje www.vmi.lt (nuorodoje „Formos“ įrašykite FR0512 ir užpildykite PDF formato blanką).

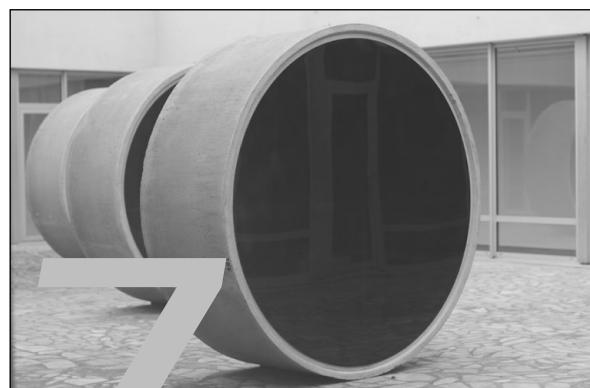
Dėkojame visiems, praėjusiais ir ankstesniais metais mus palaikiusiems.

2

Vytauto Barkausko kūrinio premjera Vienoje

3

Agniaus Jankevičiaus spektaklis „Gentis“

V. BERLICKAITĖS NUOTR.

7
Vlado Urbanavičiaus paroda ŠMC

8

Apie filmą „Žudymo aktas“

Darius Žiūra, iš ciklo „Uždrausti vaisiai“. 2010 m.

Problema žiūrovui

Dariaus Žiūros paroda „SWIM“ Šiuolaikinio meno centre

Agnė Narušytė

Kiek kartų girdėjau: vaizdo poeikio neįmanoma papasakoti, žodžiai bejėgai prieš vaizdus?

Darius Žiūra rodo du objektus: „stoties merginų“ portretus ir torsus, grybus – dygstančius, augančius, mirštančius, laukiančius, nuotraufotus ir nufilmuotus. Tarp jų yra ir tokiai, kurių negalima rodyti. Negalima auginti net juos tyrinėjančiams mokslininkams. Negalima turėti. Prostitutės neturi egzistuoti. Psichodeliniai grybai gali sukelti stebuklingus regėjimus, sukelti nemimą, pakeisti sąmonę. Prostitutės yra dėmė ant katalikiško visuomenės apdaro, siuvinėto pamokslais apie puolusias moteris, kurstančias

vyrų geidulius. Grybai auga, kur nori, o jų sporą galima parsisiųsdinti paštu. Prostituēti yra visur ir buvo visais laikais. Internete sužinojau, kaip užsiauginti psichodelinių grybų.

Prostitutes matau gatvėje kasdien, nes gyvenu stoties rajone. „Stebuklingų grybų“ neauginu ir jų poveikis man nepažįstamas. Su prostitutėmis dar netgi neteko kalbėtis, o jų paslaugos skirtos tik vyrams. Taigi abu objektai yra „uždrausti vaisiai“, bet abu vartojami, ir dėl to dangus negriūna. Man ši uždraustumos zona yra nepažystama. Todėl parodos pavadinimas – akronimas „SWIM“ – man savotiškai tinka: „Someone Who Isn't Me“ arba „Kažkas kitas, ne aš“. Čia ne aš. Parašiusi šią pastraipą pasijutau

esanti Žiūros meno lauko užribyje. Žiūrovė – tikta. Ar turiu teisę apie tai kalbėti?

Po parodos atidarymo tamsiai gatve grždama namo pamačiau du policijos automobilius. Raminantis vaizdas. Bet ne visiems. Sklando gandai, kad iš prostitucių policininkai renka duoklę. Draugė pasakojo, kad viena buvo iškūrusi jų kie-me esančiam sandėliuke, vaikai pro virtuvės langą žiūrėdavo, kaip ji persirenginėja ir priima klientus. Kai gyventojai iškviestė policininkus, išvedama moteriškė pasipiktinus riktelėjo: „Ką, per mažai jums moku?“ Valstybėje, kur neveikia įstatymai, prostitucijos nelegalumas

NUKELTA | 5 PSL.

Duettissimo

Vytauto Barkausko kūrinio premjera Vienoje

Svetlana Barkauskas

„Duetissimo“ – tai naujausias Vytauto Barkausko kūrinių smuikui ir violončeliui, op. 137, bei jo trečioji dalis. Taip buvo pavadinėtas ir balandžio 9-osios koncertas Vienoje, „Musikverein Gläserner“ („Stiklo“) salėje, kur įvyko šio opuso premjera. Balandžio 11 d., kaip savo iškielė Viena–Vilnius tąsa, koncertas pakartotas Lietuvos mokslų akademijos salėje. „Duetissimo“ – tai taip pat Dalios Dédinskaitės (smuikas) ir Glebo Pyšniako (violončelė), kuriems šis kūrinių dedikuotas, aukščiausias įvertinimas.

Viskas prasidėjo nuo V. Barkausko „Partitos“ smuikui solo, op. 12. Maždaug prieš 50 metų inspiruota Aleksandro Livonto, išvesta į pasaulį Gidono Kremerio, šimtus kartų ji skambėjo įvairių smuikinkų repertuaru visuose žemynuose. 2010 m. žiemą Vilniaus rotušėje autorius išgirdo Dalį Dédinskaitę ir liko sužavėtas ne mažiau nei Gidonu Kremeriu. Tame pačiame konerte pažino ir nuostabią Glebo Pyšniako violončelę. Dalios paprašytas parašyti kūrinių jų dueto rečitalui Vienoje, kompozitorius, savaime suprantama, negalėjo atsakyti.

V. Barkauskas sukūrės nemažai muzikos įvairiems dvieju atlikėjams, tačiau mintis apie duetą, kaip kūrinių moters ir vyro grožiu apdainuoti, kilo pirmą kartą (matyt, atsižvelgta į ansamblį dalyvius). Trijų dalių „Duetissimo“ gimė šiltą 2013 m. vasarą. I dalis „Duetissimo“ – Scherzando poco rubato – tai šypsena, žaidimas, vilionės. Neskubrus žaismingai grakštus bendravimas, pokalbis, kurio pradžia – koketinė šviesi smuiko *pizzicato* kvinta su aštriai švelniomis mažomis sekundomis. II dalis „Duetto“ – Agitato activo – veiksma, polékis. Atlikėjai efektingai blizga virtuoziene technika, nekeliančia jokių sunkumų. Tarp instrumentų – lygiateisiskumas. Girdime ir žerinčius kyliančius pasažus, oktavinius unisonus, dubliavimus, akordus, ryškius eigos kontrastus. O kai ramiame violončelės

fone vos juntamas smuiko trelis išnyko aukščiausioje šviesioje erdvėje, salėje stojo absoliuti tyla, lyg susstojo laikas. III dalis – „Duetissimo“, *Moderato amabile gentile* – tai tyros sielos džiaugsmas, spindesio apogėjus, pasigérėjimas meile. Abu balsai susipina, papildo vienas kitą ir liejasi dainingoje plastikoje, tarsi improvizacineje tékmėje, lyg vienas

lei, op. 7, ir Vytauto Barkausko „Duetissimo“, antroje – Aleksandro Kačanauskio „Prie Nemunėlio“ ir Maurice'o Ravelio Sonata. Nors, kaip sako patys atlikėjai, „nieko negali būti intymiau muzikoje negu smuiko ir violončelės duetas“, reiki pripažinti, jog tokiam ansamblui repertuaras ne itin gausus, bet užtut reikšmingas. Branduolių suda-

dály. Mūsų lietuviškos vokalinės muzikos klasiko Kačanauskio kūrinių skambėjo kaip Glebo Pyšniako transkripcija fortepijoniniams trio (fortepijono partiją atliko Marialeena Fernandes). Tačiau ir skirtumai akivaizdūs. „Kickviena šalis turi savo istoriją, dainas ir savo liūdesi“, – toks buvo vakaro vedėjės ir šio ciklo sumanytojos Vienos muzikos universiteto profesorės Marialenos Fernandes komentaras po Kačanauskio elegijos. Savo ruožtu Kodály, Barkauskas, Ravelis taip pat atrodė artimi. Visiems trims įtaką darė Béla Bartókas. Juos jungia mąstymo lineariskumas, spalvingumas, ekspresyvus virtuoziškumas, koncertiškumas. Visų stilius orientuotas į įvairių priemonių sintezę. Kodály akumuliuoja klasicizmo, impresionizmo bruožus, tonalumą su vengrų folkloro elementais bei jo ritminėmis ir derminėmis savybėmis. Formos proporcengumas, skambus niuansavimas, ritmo energija, neaccentuojamos stipriosios takto dalys, paralelinių akordų srovės – niekas neprasydo atlikėjams pro akis. Ravelis, kurį tradiciškai laikome impresionistu, yra vienės iš stilistiniu požiūriu sunkiausiai apibūdinamų kompozitorių. Barkauskas, vengdamas kraštutinio šiuolaikinio modernizmo bei ekstravagancijos, gerai įsikomponavo šių kūrinių kontekste, o stilistinė sinteza leido jaukiai jaustis praeityje ir dabartyje.

Pasirinkti kūrinių – tai ir iššūkis atlikėjams – techniniui, emociniui ir fiziniés ištvermės atžvilgiu. Monumentalus trijų dalių Kodály duetas, deja, mažai mums žinomas, atskleidė visas dviejų instrumentų galimybės, išraiškos turtus, plačią tembrų ir nuotaikų skalę, brillantinių virtuoziškumą. Už geriausią jo interpretaciją Dalios Dédinskaitės ir Glebo Pyšniako ansamblis buvo apdovanojęs „Zoltán Kodály“ prizu 2012 m. tarptautinėje vasaros Akademijoje „Prag–Wien–Budapest“. Ravelis – taip pat kietas riešutėlis. Kadais jam priekaištauta dėl transcendentinių sonatos sunkumų, su kuriais galė-

tū susidoroti tik virtuoza. Šis nesutriko, atsakydamas: „Juo geriau, vadinasi, aš nebūsi sunaikintas mėgėjų.“

Barkausko kūrinyje abu instrumentai žaidžia ir skamba labai dėtiškai. Tačiau Daliai ir Glebui, atrodė, nėra neįmanomų dalykų, jų niekas nevaržo, laisvai liejasi instrumentų skambesys, garsas sodrus, bet neperspaustas, labai aiškus atlikėjų santykis, įtikinamas frazavimas, lyg savaime pasineriant į patį svarbiausią dalyką – kūrinių minties ir emocijų stichiją. Atėjusiems į koncertą nieko kito nebeliko, kaip gerėtis skambančia muzika. Scenoje matėme tik du atlikėjus, tačiau erdvė buvo taip užpildyta, jog, atrodė, girdime kvartetą. Šis fenomenas – tai ir autorų sugerbėjimai daug išreikšti paprastomis priemonėmis, ir puiki salės akustika. Bisui atlikta Georgo Friedricho Händelio „Pasaikalija“ iš siučios Nr. 7 g-moll (Johano Halvorseno transkripcija) ne tik papildė ryškiai ekspresyvų įspūdį, bet ir paliko tobulo barokinio turumo šleifą.

Dalia ir Glebas duetu koncertuoja nuo 2009 m., jie dalyvavo daugelyje Europos kamerinės muzikos festivalių. „Svajonių duo“ – taip jų koncertą 2011 m. apibūdino Nyderlandų laikraštis. Dalia, baigusi Čiurilonio menų mokyklą pas prof. Jurį Dvarioną, studijas tęsia Vienos muzikos ir taikomųjų menų universitete pas prof. Christianą Altenburgerį. Glebas yra prof. Rimanto Armono klasės absolventas (LMTA), dabar Vienos konservatorijoje studijuoją pas Nataliją Gutman (solo) bei Muzikos ir taikomųjų menų universitete pas Johannesą Meissli (kamerinis ansamblis). Duetas aktyviai dalyvauja ir Lietuvos Respublikos ambasados veikloje. Kultūros atatė Linai Kaiser juos globoja ir pristato kaip ambasados „vizitinę kortelę“. Vienoje šiuo metu studijuoją 24 lietuvių muzikai. Ju nepavadinsi emigrantais, bet galimybės jiems skleisti yra kur kas platesnės. Kai jaučiai, ypač talentingu, žmonės turi ir šaknis, ir sparnus – viskas tikrai gerai!

Glebas Pyšniakas, Vytautas Barkauskas ir Dalia Dédinskaitė

instrumentas plačiausiu smuiko ir violončelės diapazonu. Pabaiga – ryžtinga, šviesaus dueto mažorinė tercija (do-mi).

Koncertas buvo ciklo „Uno, Duo, Tre“ dalis. Jį organizuoja Vienos muzikos ir taikomųjų menų universitetas kartu su „Musikverein“, siekdamai pristatyti talentingus jaunus muzikantus. Šiai metai tokia galimybė buvo suteikta Vienoje studijuojantiems Daliai ir Glebui. Lietuvos ambasadai ir jos kultūros atašė Linai Kaiser sutikus paremti ši projektą, pavyko ne tik pristatyti mūsų atlikėjus bei lietuvišką muziką, bet ir pakvieti kompozitoriu į premjerą.

Programa iš pirmo žvilgsnio atrodė margoka ir kiek kontrastinga: pirmoje koncerto dalyje – Zoltáno Kodály Duetas smuikui ir violonče-

lei Kodály bei Ravelio opusai – genialūs kūriniai, ne tik šio žanro, bet ir apskritai kamerinės muzikos perlai. Skambėti šalia šių meistrų – didžiulis iššūkis bei atsakomybė dabanties autoriams. Tai pabrėžė V. Barkauskas, pristatydamas „Musikverein“ publikai savajį „Duetissimo“.

Išklausiusi abu premjerinius koncertus įsitikinau kūrinių stilingumu ir įvairiomis sasajomis. Kodály, Kačanauskas ir Ravelis – bendraamžiai. Be to, juos vienija dainingumas ir meilė folklorui. Kalbant apie Ravelį, kaip tik ši Sonata (1920–1922) ženkliniai jo poslinki nuo impresionizmo ir su kaupu atskleidžia melodisto talentą, ypač III dalyje, nuo pradžios iki galio persmelktoje subtiliai lryšku „as“. IV dalyje girdime vengrų šokių atgarsius, artimus Ko-

mavičiūtė. Taip pat pokalbiai su menininkais ir operą mėgstančiais verslininkais kavinėse „Šviežia kava“ vyks balandžio 24 d. (prekybos centre VCUP), 30 d. (prekybos centre „Ozas“) ir gegužės 7 d. („Pirklių klubė“ Gedimino pr. 35).

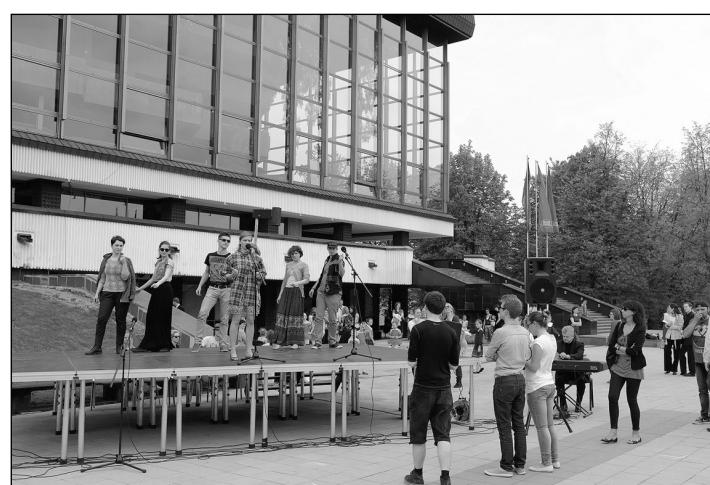
Pagrindinės programos gegužės 10 ir 11 d. akcentas – LNOBT opeiros stažuotojų bei Lietuvos muzikos ir teatro akademijos studentų jėgomis atlikama J.S. Bacho „Kavos kantata“. Tai bus teatralizuotas atlikimas, menantis dar 1976 m. OBT parengtą „Kavos kantatas“ sceninį pastatymą.

Naujojo „Kavos kantatas“ pasta tymo muzikos vadovas Martynas Staškus – ne tik LNOBT dirigentas, bet ir LMTA studentų orkeistro vadovas. Režisierė – Jūratė Sodytė. Pagrindinius vaidmenis atlik

LNOBT operos stažuotojai Monika Sakalauskaitė (Lizetė) ir Rainius Juzuitis (Šlendrianas). Tenoro partiją atlikis LMTA studentas Edgaras Davidovičius, klavesino – LNOBT operos stažuotoja, pianistė Kristina Siomka. Antroji solistų sudėtis sudaryta iš LMTA studentų. Gros ir akademijos studentų ansamblis.

J.S. Bacho „Kavos kantata“ nuskambės LNOBT Kamerinėje salėje, prekybos centre „Go 9“ ir Lietuvos teatre, muzikos ir kino muziejaus kieme. Taip pat tradiciškai bus rengiamos ekskursijos po teatro užkulisius, jau antrus metus teatras kvies ateiti kavos „Su Kipru“: pievelėje prie Kipro Petrausko paminklo galima bus maloniai pasišneknuočioti su operos solistais.

LNOBT INF.

kartą. Šių metų tema – „Kelionė į operą“. Tad dar iki pagrindinių renginių teatras kvečia ateiti pasiklausyti pokalbių apie operą, renčiamų kavinukėse „Šviežia kava“.

Pirmas tokis susitikimas jau įvyko balandžio 15 d. – dirigentą Donatą Katkų prekybos centre „Go 9“ įsi-kūrusioje kavinėje „Šviežia kava“ kalbino muzikologė Rūta Gaida-

Anonsai

Europos operos dienos su „Kavos kantata“

Jau tapo tradicija artėjant Europos dienai drauge šventi ir Europos operos dieną. I šventinius renginius Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras kvečia antrajį gegužės savaitgalį – 10 ir 11 dienomis. Lankytoujų laukia susitikimai su žymiaisiais menininkais ir opera mėgstančiais verslininkais, o pagrindinis programos akcentas – teatralizuota Johano Sebastiano Bacho „Kavos kantata“, kuri nuskambės ne tik teatre, bet ir įvairose Vilniaus erdvėse.

LNOBT drauge su daugiau nei šimtu Europos ir kitų žemynų operos teatrų, trupių ir festivalių Europos operos dienų švęs aštuntą

Genties ar gimties istorija?

Apie Agnaius Jankevičiaus spektaklį „Gentis“

Lina Klusaitė

Įsivaizduokite siužetą: šeima įklimpuoja į skolas, todėl dukra už dešimt dolerių parduodama svetimam ūkiui. Ilgai spryliojus, ten ji įsimylį ją merginosis šeimininko sūnų ir, žinoma, iš didelės meilės pastoja. Ivykiu grandinės galima nebeťesti, nes viskas rutuliojasi pagal lietuviams gerai žinomą paskenduolęs archetipą: šeima jos išsižada, mylimasis apkaltina suviliojimu ir kėslais į aukštėsnį statusą, jo motina – paleistuvyste. Galiausiai viskas bai-giasi mergelės rauda ant upės slenkscio – visų atstumta už tai, kad mylojo, ji klausia Dievą, kuo nusikalsto ir kodėl šventas jausmas paverčiamas pasileidimu. Tėvui sustabdžius tragiškā akimirką, į pasaulį ateina naujas žmogus, atsinešantis giminę užkoduoja prakeiksmą. Sa-kote, kažkur girdėta? Be abejos, taip prasideda ir baigiasi visos elegiškos nelaimingų veronikų istorijos, deja, net ir XXI amžiuje vis dar keistai romantizuojamos. Prie minėto siužeto dar reikėtų pridurti, kad visa tai pasakoja estetiškoje, estetiškoje, skaisčiai, skaisčiai raudonomis rožėmis nuklotėje modernioje (?) scenoje (dailininkė Laura Luišaitė).

Kaip jau turbūt supratote, kalbama apie Kauno nacionaliniame dramos teatre pagal Ievos Simonaitytės romaną „Aukštūj Šimonij likimas“ sukurta Agnaius Jankevičiaus spektaklį skambiu pavadinimu „Gentis“. Anot paties režisieriaus, šiuokart jam buvo svarbu išsiaiskinti, ar chrestomatinis lietuvių literatūros „aukso fondo“ kūrinys be postmodernistinių invazijų į patį teksta šiandien gali būti reflektivus ir įdomus. Pažiūrėjus spektaklį persasi tiesmukiškas atsakymas – var-gu, jei net pats režisierius jo nere-

lektuoja iš šiuolaikinio žmogaus perspektivos. Kyla klausimas, ka minėta istorija Jankevičius apskritai norėjo pasakyti nūdienos žiūrovui. Ar kad nelaimingų meilėjų bei žmones pagal statusą rūšiuojančių beširdžių esama ir šiandien? O gal režisierius tikėjos, kad perkélus naivą, patetišką XX amžiaus pradžios pasakojimą į estetišką, video-technologijas naudojančią sceninę erdvę universalė istorija aktualizuosis savaimė?

Nesinorėtų aiškinti, kas slypi po genties savoka, tapusia ideologine priedanga tiek valstybėms (šeima – valstybės tvirtumo pagrindas), tiek atskiriems individams (prieklausau šeimai – prieklausau sveikai valstybės lašteli). Neabejoju, kad Jankevičius puikiai susipažino su Simonaitytės kūrinio parašymo aplinkybėmis, tyrinėjimais, ištudiavo galimas genties suvokimo interpretacijas. Jau mokyklos suole mokiniamis diegiant, kad Šimonij saga – tai Mažosios Lietuvos popėjė, sujungianti istorines, politines, etines, religines krašto raidos peripetijas. Suprantu, kad neįmanoma į kelių valandų spektaklį sudėti per du šimtmečius nusidriekusios genties istorijos. Jankevičius to ir nesistengia daryti. Vis dėlto romane slypinčio daugia-sluoksniskumo inscenizacijoje pri-trūksta. Iš daugiaibriaunio Simonaitės kūrinio ištraukės emocionaliąją Urtės (Gabrielė Aničaitė) pagrindinės pasakotojos Rožės motinos, likimo liniją, režisierius ją paverčia spektaklio ašimi. Pradėdama veiksmą, savo dienoraštyste Simonaitės prototipas Rožė (Inga Mikutavičiūtė) keliauja po giminę, kalbasi su aukmeniu, bažnyčios bokštais, galiausiai užklysta į kapines ir prisimena savo šeimos narius: „Visi jie gyvena manyme, ir aš jų neužmiršiu“, „jaučiu, ką jie jautė, tai turi veidą, tas veidas esu

D. STANKEVIČIAUS NUOTR.

aš“. Žvelgdama iš asmeninės perspektivos, bandydama išsiųmoninti savo kilmę, Mikutavičiūtės Rožė iš tiesų papasakoja ne genties, o savo giminės istoriją. Taip genties pasaikojimas jai virsta motinos nelaimingos meilės prisiminimui, žiūrovams – dar vieną paskenduolęs versiją pri-statančiu graudulingu serialu ašaroms lieti.

Bėda ta, kad šio dominuojančio pasakojimo fone kitos spektaklio linijos tampa pagalbinėmis, paaiškinančiomis ar sukuriančiomis aplinkybes pagrindinei temai. Štai kad ir ekspresyvūs Jūratės Onaitytės mo-čiutės Ilžės intarpai. Mažai ką sa-kydamai apie senuosius Šimonius, jie yra tik informacinių pranešimų apie pasikeitusį šeimos statusą ir santykius su naujaja karta. Ne ką di-desnę reikšmę „Gentyje“ igauna ir kone esminis romano epizodas – Anskio tyčinės namų padegimas, žymintis Šimonij egzistencijos lūžio momentą – nuo šiol visa šeima tu-rès atsisveikinti su bajoryste ir pra-dėti gyvenimą iš naujo. Deja, būro kailyle. Kad ir kaip Jankevičius stengesi ši ivykį akcentuoti, ritualiuoti, priversdamas žiūrovus mažu-maziausiai dešimt minučių sėdēti

tamsoje ir klausytis įrašyto choro skandavimo, spektaklyje jis reiškia tik tiek, kad Urtė turės „eiti į žmo-nes“ ir kad dėl šios nelaimės yra kal-tas Anksis Šimonis, pamynęs krikš-čioniskus priesakus, kurios, regis, pats skelbė. Ir jau visai iš bendro konteksto, mano galva, iškrenta Vil-liaus (Gintautas Bejeris) ir jo nuo-lat nėščios vokietės žmonos Etmės (Daiva Rudokaitė) sąmoningai su-karikatūrintos mizancencenos. Sekant režisierius logika, jos turėjo paro-dytį kontrastą tarp vyresniosios Ši-monij kartos, vis dar tikinčios se-nomis vertybėmis, ir naujają kartą reprezentuojančios poros, kuriai šios vertybės nė motais. Net ir pri-imant tokį režisieriaus sprendimą lieka neaišku, kodėl naujus laikus simbolizuojanti pora atrodo lyg at-klydusi iš klojimo teatro – su vaini-keliu ir paukščių lizdu ant galvos. Šalia itin stiprių, ištraukiančių Onaitytės aktorių pasirodymų ar įtaigai vai-dinamų ryškiai romantizuotų Urtės ir Miko (Aleksandras Kleinas) meilės scenų, minėtos poros episodai at-rodo lyg svetimkūnis paviršutiniška vaidyba, kuriamo salygiškumo ir įvaizdžio prasme. Beje, įdomi deta-lė – Bejerio Vilius žiūrovams prisi-

stato prabildamas švaria vokiečių kalba. Jo komišką kelionės namo is-torią žiūrovams verčia pati Rožė. Tai viskas, ką galima pasakyti apie germanizacijos, svetimos kultūros ekspansijos temą.

Šiek tiek gaila, kad spektaklyje li-ko neatskleista seniesiems Ši-monioms astovaujančių Ilžės ir Krizo (Gintaras Adomaitis) linija, galėjusi sukurti priešpriešą jaunajai kartai. Iš Onaitytės Ilžės desperatiškų pranešimų žinome, kad Dievas nusu-ko savo veidą nuo Šimonij, tačiau nieko nežinome, kas buvo prieš tai, apie jų vertybinius, pasaulėžiūri-nius, tikėjimo orientyrus. Konflik-tas su jaunujų vertybėmis išryškėja tik tuomet, kai Etmė užsimoja nu-griauti klėtį – Šimonij pasidžia-vimą, primenantį bajoriškus laikus, kai šeima dar buvo laisva. Vienu kir-vio smūgiu nukirtus klėtį (spektaklyje ją atstoją rąstas), nukertamos ir senų Šimonij šaknys. Pasigu-duodusi, kad kiekvienas rąstas krauju aplaistytas, o Etmė čia viešpatauja, Onaitytės Ilžė baigia savo gyvenimo dienas. Apgailėtinas likimas ištinka ir Adomaičio Krizą, kurio senatvė Etmei tampa tikra kančia.

Nenutoldamas nuo Simonaitytės romane užkodoutų imperatyvų, re-žisierius Agnus Jankevičius teigia, kad veiksmas lygus atoveiksmui, vienos vertybės nunyksta ir ateina kitos. Lieka tik giminę užkrauna-ma kaltė, už kurią vaikai turės at-kentėti. Spektaklio pabaigoje Mikutavičiūtės Rožė suvokia, kad iš savo motinos Urtės ji paveldėjo neišsipli-džiusią svajonę apie meilę, kupinas ilgesio ir liūdesio akis, kurias pam-a-tę žmonės išsigąsta. Gražiausia šioje istorijoje turbūt ir yra tai, kad Rožė sužino, kodėl jos gyvenime viskas taip keistai klostosi. Kaip šiame spektaklyje, išaldžiusiame laiką,

Premjeros

Groteskiška „Demokratija“

Gegužės 14, 16 d. Lietuvos nacio-nalinius dramos teatras pristatys pas-kutinę šio sezono premjerą „Demokratija“. Pjesės autorius – sparčiai kylantis dramaturgas Mindaugas Nastaravičius, režisierius – Paulius Ignatavičius, dailininkė – Gintarė Jonaitytė, kompozitorius – Vladas Dieninis. Spektaklyje vaidina Rimantas Bagdzevičius, Algirdas Dainavičius, Algirdas Gradauskas, Tadas Gryns, Elzė Gudavičiūtė, Rimantė Valiukaitė, Toma Vaškevičiūtė.

Spektaklis „Demokratija“ – gro-teksiška istorija apie daugiaubutyje gyvenančius kaimynus, kuriems įgrysta nuolat dingstanti elektra. Kaimynai suvokia šio gedimo prie-zastį – elektros instaliacijoje apsi-gyveno graužikai. Ikūrė namo ben-driją, kaimynai svarstę, kokiu būdu „padaryti tvarką“. Galiausiai jie nusprendžia, kad naikinti reikia ne tik graužikus.

Ši pjesė 2013-ųjų lapkritį prista-

tyta Nacionalinės dramaturgijos festivalyje „Versmė“. Užuot rengė pjesių idėjų konkursą, Lietuvos nacio-nalinius dramos teatras pasi-keitė tris jaunus dramaturgus ir užsa-kė jiem parašyti po pjesę, kurios tema – „Graži tu, mano brangi tė-vyne“. Kūrybiniai procese daly-vavo ir trys jauni režisieriai.

Tad Mindaugas Nastaravičius ir Paulius Ignatavičius nuo pat pradžių dirbo kartu. Pasak spektaklio autorių, piliečių renkamos valdžios ir jos galios tema subrendo diskutuojant apie vieną šiandieninių poli-tinių bei socialinių problemų – lie-tuių ir lenkų santykius.

„Mums atrodo, kad gatvių pava-dinimai dvieim kalbomis ar lenkiš-ku pavardžiu rašymas originalo kal-ba – smulkmenos, kurias tam tikri asmenys sureikšmina ir paverčia dvięjų tautų konfliktu. Žymus lenkų istorikas tokius žmones vadina kenkėjais ir naikintojais. Šis spektaklis – apie kenkėjus ir naikinto-jus. Apie mus pačius“, – teigia ju-nieji kūrėjai.

Mindaugo Nastaravičiaus pjesės „Demokratija“ skaitymas

„Demokratija“ – trečioji poeto ir dramaturgo M. Nastaravičiaus pje-sė. Dvi ankstesnės – „Paukštyno bendarbutis“ (2012 m.) ir „Kita mo-kykla“ (2013 m.) – Klaipėdos jaunu-mo teatre pastatė Valentinas Ma-salskis.

Režisierius P. Ignatavičius apie būsimą premjerą sakė: „Šiandien žodži „demokratija“ siejame su savo gerove, tačiau tai klastingas ir su-dėtingas reiškinys. Turbūt kickvie-

nas sutiksime, kad nebūtinai tai, ką pripažista minia, yra tolygu gėriui. Maža to, demokratija padeda iškil-ti demagogams, o kartais net visiš-kiems idiotams, pasižymintiems stipria įtaiga. O miniai reikia auto-ritetų, reikia jėgos, kuri ją valdytų, kuri atlieptų jų svajones, jų lük-cesius, žadėtų išspręsti jų problemas ir kartkartėmis pabūtų atpirkimo ožiu už nepavykusį gyvenimą. Ir bū-tent šis poreikis padaro žmogų vi-

PARENGĖ DAIVA ŠABASEVIČIENĖ

Lietuvių kino inkliuzai Niujorke

Festivalis „Panorama Europe“ pristatė rinktinę mūsų dokumentikos programą

Lina Kaminskaitė-Jančorienė

„Dabar galimybiam pamatyti filmus netruksta, bet laiko juos žiūrėti labai trūksta“, – tarsi bandydamas pateisinti šiuolaikybės ritmą tarstelejo daugiau nei du dešimtmiečius Niujorke gyvenantiesi lietuvis Mindaugas. Šia paprasta mintimi baigėsi mano paskutinis susitikimas Niujorke. Tačiau viešnagė šiame mieste buvo tokia pat netikėta kaip ir jos priešistorė. LR ambasadai JAV tarpininkaujant, Niujorko kino festivalis „Panorama Europe“ susidomėjo „Meno avilio“ restauruotų lietuvių dokumentinių filmų programa „Kino inkliuzai“. I pasiūlymą rodyti šią programą, žinoma, atsileipėme. Taip pat ir i siūlymą važiuoti jos pristatyti. Tad kartu su kurojama programą keliauvau ir aš.

Šeštus metus vykstančiamieji kino festivalyje Niujorke (balandžio 4–13 d.) Lietuva atsidūrė pirmą kartą. Nors festivalio akiratye – tik šiuolaikinės kinas, šis padaryta išimtis i programą įtraukiant lietuvių dokumentinio kino retrospektivą. Lietuva pristatė septynių trumpametražių dokumentinių filmų programą: „Senis ir žemė“ (rež. Robertas Verba, 1965), „Laikas eina per miestą“ (rež. Algimantas Grikevičius, 1966), „Šimtamečių godos“ (rež. R. Verba, 1969), „Keliionė ūkų lankomis“ (rež. Henrikas Šablevičius, 1973), „Dešimt minučių prieš Ikarą skrydį“ (rež. Arūnas Matelis, 1990), „Neregū žemė“ (rež. Audrius Stonys, 1992), „Juoda dėžė“ (rež. Algimantas Macicina, 1994).

Šis festivalis ypatinges, nes tai vienintelis kino festivalis mieste, skirtas tik Europos kinui pristatyti. Pasak organizatoriu, jo poreikis atsirado siekiant atkreipti dėmesį į europietišką kino kultūrą, nes dažnai Niujorke platinami pavieniai šio žemyno kino kūriniai paskęsta tarp daugybės kitų kino rodymų, renginių ir festivalių. Iniciatyvos émési Čekijos centras, bendradarbiaujantis su Europos Sajungos kultūros institutus vienijančia organizacija (EUNIC). Nedidelis, bet ambicinės kino renginys po truputį augo, kasmet daugėjo filmų, plėtėsi įtaikingu partnerių ratas. Prieš keletus metus prie minėtų organizacijų prisijungės Judančio vaizdo muziejus (*Museum of Moving Image*),

„Neregū žemė“

MoMI) – šiųmetės festivalio pagrindinis programos sudarytojas bei koordinatorius. MoMI tapo nemenuku festivalio ramsčiu. Tikimasi, kad kelis dešimtmiečius veikiantis, todėl gerai Niujorke žinomas muziejus prisidės prie festivalio populiarinimo. Muziejus garsėja kino edukacijos veikla (orientuota į kino studijose kurstus filmus), nuolatinėmis ekspozicijomis, atspindinčiomis technologinę kino, televizijos ir žaidimų raidą, JAV kino istoriją. Kita vertus, muziejui nesvetima ir šiuolaikinė audiovizualinė kūryba, pavyzdžiu, šiuo metu eksponuojama žymaus amerikiečių kūrėjo Jimo Campbello instalacijų retrospektiva, palikuši šių eilučių autorei bene didžiausią išpūdį.

Tai, kad festivalio ambicijos auga, rodo ne tik noras atkrepti kuo daugiau dėmesio, pritraukti kuo daugiau žiūrovų, bet ir pakeistas festivalio pavadinimas (ankstesnis buvo „Disappearing Act“) bei pagrindinė filmų rodymo vieta. Nedidelė, jauki „Bohemios“ kino teatro salė Manhatane tapo antracaille, jos vietą užėmė nors ir naujos, bet kiek toliau nuo Niujorko centro, Kvino rajone, esančios MoMI erdvės. Kisdamas festivalis neišvengė iš organizacinių trikdžių: vieni pasigedo platesnės informacinės skliaudos, kiti būgštavo, ar pasiteisinti rodymo vietas, nes išprastai sausakimša „Bohemios“ salė ištušėjo. Šios aplinkybės pagrįstai sukėlė nemenkā nerimą festivalio organizatoriams: „Kas nutiko? Anksčiau žmonės eilėje stovėdavo norėdami patekti į filmus, o tai šiomet...“. Nors „Kino inkliuzų“ programa buvo rodyti abiejose festivalio erdvėse, šios

aplinkybės kėlė nerimą ir man. Lūkuriuojant pirmos filmų peržiūros pradžios, nervingai diršiojant į salės laukiamajį, sunku buvo nuyti ikyrią mintį: „O jei nesusirinks žiūrovų?..“

Be reikalo, žiūrovų susirinko, filmus pristačiai niujorkiečių, Čekijos diplomatai ir, žinoma, lietuvių pilnoje salėje. Kiek kuklesnė, bet ne ką mažiau smalsi auditorija pasitiko lietuvių kiną ir antrą rodymo dieną, tilišys nedidelėje muziejaus salėje. Čia susirinkusių sinefilų, kino studentų, kino programų sudarytojų dėmesį traukė ne tik programa, bet ir Jono Meko apsilankymas. Mekas po peržiūros mielai dalijosi žiniomis apie Maceinos filmo „Juoda dėžė“ technologinę kūrimo istoriją (Maceina iš pradžių filmavo 8 mm juosta, vėliau filmą perkėlė į VHS formatą, iš jo – į 35 mm), su pasididžiavimu pristatė savo mokinius Audrių Stonį, Arūną Matelį, o pabaigoje pridūrė: „Maceinos filmas man pats geriausias. Ir joks jis ne eksperimentinis, tai labai profesionaliai padarytas filmas. Jis apčiupia tikrovę, tą tikrają, filme visa mūsų to laiko istorija.“ Vertindama filminkino mintis it kokią godotiną ir „ginkdie“ nesugriaunamą tvirtovę, pritariamai linkčiojau, kartkartėmis papildydama sovietmečio kino kūrimo realių kontekstais.

Klausimų būta įvairių, susijusių iš su kino kalbos specifika, iš su filmų kūrimo užkulisiais, iš su programos sudarymo kriterijais bei restauravimo procesu. Auditorija stebino paštamu, pasirengimu kalbėti bei analizuoti filmus: „Labai įdomi „Laikas eina per miestą“ meninė ištarmė, gal žinote, kokios įtakos kū-

rėja formavo?“, „Man tai keistai pasirodė tie naujo miesto kadrų, tokie svetimkūniai...“, „Ar tai, kad visuose filmuose jaučiamas aiškus retrospektivus, nostalgiskas orientyras, ir buvo bendras vardiklis sudarant programą?“, „Kodėl pasirinkote dokumentinį kiną?“, „Kur saugomos juostos?“, „Kaip cenzūra?“ ir t. t. Kino profesionalų vertinimų (iniciatyva sveikintina, programa labai įdomi) palydėtos filmų peržiūros tik sustiprino įsitikinimą, kad šiuolaikinėms skaitmeninėms technologijoms pritaikyta lietuvių kino programma – savalaikė. Ši supratimą gilino ir susitikimai su profesionalais, dirbančiais filmų paveldo išsaugojimo ir sklaidos srityje. Mieste išskiriasi ne tik įtakingiausia pasaulyje šios srities organizacija – Pasaulinio kino fondas (*World Cinema Foundation*), Niujorko universitete aktyviai veikia ir mokslininkai, intensyviai plečiantys filmų paveldo išsaugojimo ir sklaidos institucijų bei specialių tinklą, rengiamos šiai sričiai skirtos tyrimų programos.

Pagrindinis Martino Scorsese įkurto Pasaulinio kino fondo tikslas – pristatyti pamirštus ar visai nežinomus kino kūrinius. Šios organizacijos vykdama filmų restauravimo veikla ir ikvėpė „Meno avilio“ prieš ketvertą metų imtis iki tol Lietuvoje nelabai dar suprantamos filmų paveldo skaitmeninimo ir restauravimo iniciatyvos. Šia, viena vertus, vėluojančia, kita vertus, Rytų Europos regione savalaike iniciatyva siekė ne tik padėti aktyviai kuriantiems kino režisieriams, pritaikyti jų kino juosteje kurtus kūrinius šiuolaikiniams skaitmeninio kino rodymo formatui, bet ir pristatyti vis daugiau dėmesio sulaukiančią lietuvių kino istoriją. Juolab kad didžioji dauguma sovietmečiu kurtų filmų neturėjo galimybų kirsti SSRS sienas. Po truputį brandinome idėją, vylėmės sulaukti valstybės dėmesio, pasiūlėme reprezentacine lietuvių kino istorijos programą, kuri, įveikus technologinius iššūkius, galėtų keliauti po pasaulio kino ekranus. Praejuais metais, Lietuvių pirmmininkaujant ES Tarybai, ši mintis buvo išgirsta, atsirado ir parama, kuri leido suformuoti „Kino inkliuzų“ programą – sudėtinė būsimos Lietuvių dokumentinio kino antologijos dalį. Todėl labai norėjau fil-

mų restauravimo idėjos pradininkams papasakoti, kad Lietuvoje fondo iniciatyva buvo pastebėta ir pasiekti pirmieji rezultatai. Mūsų filmai ne tik suskaitmeninti, bet ir restauruoti, atrasti dingusias laikytis filmų negatyvai, sukaupta kino archyvavimo, technologinė ir kūrimo patirtis. Tokia iniciatyva malonai nustebino ne tik fondo darbuotojus, bet ir tyrinėtojus. Pokalbis su šios srities idėjiniu lyderiu, Niujorko universiteto dėstytoju Danu Streibelle' u padėjo suvokti, o kartu ir įvertinti papildomus ateities iššūkius. Mat tyrėjų dėmesio centre yra ne tik mažųjų šalių kino kultūros, bet ir pamesti, pamiršti filmai, išmesta iš filmuose nepanaudota medžiaga. Tokio pobūdžio iniciatyvos, tikėkimišs, ilgainiui išsiūbuos ir pas mus, nors domėjimasis lietuvių kino (ne tik filmų, ir ne tik kino kaip meno raiška) istorija dar tik prasideda.

Abejojantiems, ar kam nors liečiavimui kinas gali būti įdomus svetur, atsakysi – gali. Ne tik gali, bet ir yra įdomus. Tiesą pasakius, kartais susidaro įspūdis, kad svetur jis domina labiau nei Lietuvoje. Tik todėl, tai supratus, nepalengvėja? Todėl, kad užgrūna suvokimas, kiek daug reikia padaryti, kad tas domėjimasis taptų apčiuopiamu nuosekliaus darbo rezultatu. Reikėtų stiprinti, gilinti kino istorijos supratimą Lietuvoje. I kino istoriją reikėtų gilintis ir archyvistams, ir kino tyrimams, ir kino administratoriams, kad būtų galima tinkamai pristatyti mūsų kino paveldą, lygiagrečiai derinant skaitmeninimo, restauravimo, sklaidos procesus; kalbėti, rašyti, galų gal vienyti kino tyrimus. Palainpieniui būtų galima užsiimti ne tik profesionaliajai kino kūryba, bet ir išsiaiškinti, ko esama valstybiniai, asmeniniai archyvų pakampėse.

Tarptautinė programos „Kino inkliuzai“ kelionė Niujorke nei prasidėjo, nei baigėsi. Filmai rodyti „International House“ Filadelfijoje, „Cinema STYX“ Briuselyje, Grenoblio sinematekoje, „Festival Les Boreales“, Italijos nacionaliniame kino muziejuje Turine ir „Newcastle Side Cinema“. Liepos pradžioje keturi programos filmai keliaus į labiausiai kino istorijos tyrinėtojų bendrijos vertinamą festivalį Boloñijoje „Il Cinema Ritrovato“.

Kronika

Didžiajame Kanų konkurse – 18 filmų

Velykų išvakarėse paskelbti filmai, kurie bus rodomi 67-ojo Kanų kino festivalio konkurse. I ji pateko 18 filmų. Festivalio direktorius Thierry Frémau pabrėžė, kad jie atinkti iš 1,7 tūkstančių. Kaip visada, Kanai atrinko garsiausius šių dienų kūrėjų filmus. Tarp jų – naujausią Jeano-Luco Godard'o kūrinių „Sudiekalbai“ („Adieu au langage“), Davido Cronenberg'o filmą „Žvaigždžių žemėlapis“ („Maps to the Stars“),

dviejų britų kino klasikų filmus – Kenio Loacho „Džimio salė“ („Jimmy's Hall“) ir Mike'o Leigh biografinį filmą apie didžių tapytoją „Ponas Terneris“ („Mr. Turner“).

Konkurse bus rodomas ir jau du kart Kanų „Auksine palmė šakele“ apdovanotų (už filmus „Rozeta“ ir „Vaikas“) brolių Jeano-Pierre'o ir Lucio Dardenne'u filmas „Dvi naktys, viena diena“ („Deux jours, une nuit“). Jo herojų mokytojų, kuri per savaigalį turėti susigrąžinti kolegų pasitikėjimą, suvaidino Marion Cotillard. Ne naujokai Kanuose ir garsiojo „Artisto“ autorius Michelis Hazanavicius, kuris kon-

kurse parodys filmą „Paeška“ („The Search“), Olivier Assayas (jo filme „Sils, Maria“ („Sils Maria“) pagrindinį vaidmenį sukončė Juliette Binoche), Atomas Egoyanas, pristatytasis konkurse filmą „Pagrobtoji“ („The Captive“), ar amerikiečių aktorių Tommy Lee Jonesas, į festivalį atvyksiantis su filmu „Vietinis“ („The Homesman“). Dėl svarbiųjų kino festivalio prizų taip pat varžysis prancūzo Bertrand'o Bonello biografinė drama „Saint Laurent“as (šiemet tai jau antras prancūzų filmas apie madų kūrėją), turko Nuri Bilge Ceylano „Žiemos miegas“

(„Kis Uykusu“), kanadietė Xavier Dolano „Mamytė“ („Mommy“), japonės Naomi Kawase „Futatsume no mado“, amerikiečio Bennetto Millere'o „Lapių medžiojotojas“ („Foxcatcher“), italės Alice Rohrwacher „Stebuklas“ („Le Meraviglie“), režisierius iš Mauritanijos Abderrahmane'o Sissako filmas „Timbuktu“, argentiniečio Damiano Szifrono „Laukinės istorijos“ („Relatos salvajes“), rusų režisierius Andrejaus Zviagincevo „Leviatanas“ („Leviathan“). Pastarajį filmą rengėjai atsirinko dar neigarsinta, jo filmavimas vyko Kolos pusiasalyje, o turinys iki šiol laikomas paslaptyste.

Frémau sakė, kad organizatoriai nesulaukė ir kelių žadėtų filmų – naujų Terrence'o Malicko, Paulo Thomaso Andersono kūrinių. Autoriai jų nespėjo baigti. Festivali atidarys prancūzo Olivier Dahano („Edit Piaf. Rožinis gyvenimas“) biografinius filmus „Monako kunigaikštienė“, kuriami Holivudo žvaigždė Grace Kelly, vėliau tapusių kunigaikštienė, suvaidino Nicole Kidman. Žiuri vadovaus Jane Campion – vienintelė moteris režisierė, apdovanota „Aukšine palmės šakele“ (už filmą „Fortepijonas“).

ž. p.

Problema žiūrovui

ATKELTA IŠ 1 PSL.

reiškia, kad sekso paslaugas teikiančios moterys (taip šios profesijos atstovės šiuo metu vadinamos Europoje) atsiduria už ribos. Jos netenka žmogaus teisių ir visi, iškaitant policininkus, galí su jomis elgtis, kaip nori. Tuos norus galima įsivaizduoti matant mėlynes ir randus ant Žiūros nufotografuotų moterų kūnų. Jos jau mirusios. Tie parodos tamsoje švytinčios rimti veidai, krūtys, tauriuoti pečiai, supjaustyti pilvai, paraudusios rankos, sudažytos kojos jau pūva po žeme. Simboliška, kad prostitutės dažniausiai stovi šalia paminklinių akmenų ekspozicijos prie „Panoramos“ viešbučio – tarsi gyvų tykančios kapinių gyventojos. Jos ten tinka. Tos šiuolaikinės Marijos Magdalenos, dar tebelaukiančios savojo Kristaus.

Visa tai – ne kažkur toli, ne kažkur seniai, ne kronikose ar romaniuose, o čia, šalia ir aplinkui. Vasaros naktimis girdžiu jų riksmus. Kartą pati iš balkono aprėkiau vyra, už plaukų tempiant merginą. Paleido, bet ne iškart – atrodė išitinkinės, kad taip elgtis turi teisę. Todel man šlyktus anekdotų apie prostitutes folkloras. O rašytojų, kinematografininkų, menininkų dėmesys joms įtartinas. Nes šie dažniausiai tik naudojasi visuomenės paribų egzotika, paversdami publicą virtualiais seksuro turistais, vienas spalvas dirbtinai sutirština, kitas atskiedžia, gal ir nemoralizuojia, bet beveik visada perduoda iš esmės tą patį nuspėjamą pranešimą su gatavu draminiu užtaisu. Ir autorius, ir publika iš ten gržta į savo patogius pasaulėlius prablaškė kasdienybės nuobodulį, bet nesusitepę. O iš tiesų ten patekus nebegrižtamą. Nes negalima grižti iš to, kas tarsi neegzistuoja. Visuomenės kraujotakos vožtuva atsidaro tik į vieną pusę. Visa tai, kas nuteka už tam tikros ribos, sugeria žemę.

Apie šią nematomą, bet humano vaizdo pusę galvaujan penktadienį sėdėdama specialioje Darius Žiūros filmo peržiūroje Šiuolaikinio meno centro kino salėje. Jo forma minimalistinė – tik „stoties merginos“, kuri laiką ramiai žiūrinčios į objektą, tiesiai mums į akis. Kai kurios – visai jau nebe merginos. Kai kurios tik megina žiūrėti, nes apsvalgusios nuo narkotikų negali nulaikyti žvilgsnio. Beveik visos žiūri abejingai, niekindamas ir kameras, ir kažko keisto užsimaniusi vyra, tarsi sakydamas – čia ne aš. Tačiau gal dviejų ar trijų akys gyvos, netgi šypsosi, negali sulaukti, kol bus leista kalbėti. Jos turbūt labiausiai trikdo – nes arčiausiai to, ką visi vadina „normaliu gyvenimiu“, panašiausios į mus, žiūrinčiuosius. Ir jau esančios anapus – neatšaukiamai. Žvilgsnių susitikimui niekas netrukdo – fonas baltas, aplinka ištrinta, ji neturi kalbėti. Viską turi pasakyti veidas, jo buvimas čia, priesais kameras, ir tas tolstantis žvilgsnis. Ką turi pasakyti? Priminti žemišką anapusbę – iš sąmonės ištrintą miestą, kurio šaligatvius try-

Darius Žiūras, kadras iš filmo „Veidai“ 2008 m.

pia ir tavo kojos? Kažkuo apkaltinti? Perspēti? Viską sulieisti iškart, kaip padidintą gyvenimo dozę? Tas gyvas žiūréjimas kine – žiūréjimas stokos. Tik tą vienintelę, kurią pavys nusipirkti už pozavimų uždirbtus pinigus. Tam kartu.

Ju abejingos, dažniausiai tuščios akys kai ką pasako ne tiek apie jas, kiek mums – apie mus. Mums, sėdintiems tamsoje ŠMC salėje, ikrūtis iems į minkštus juodus fotelius, žiūrintiems į akis moterų, kurios nebepriskluso visuomenei, bet čia yra padidintos ir iškeltos kaip švytinčios ikonos. Tyloje girdisi už sienos užiantys automobiliai, Didžiojo penktadienio vakarą patvinęs srautas. Juose sėdintys žmonės, aišku, né neįtaria, kad už tos aklinos balto betoninio kubo sienos rinktinė sostinės meno publika visą pusvalandį žiūri prostitutėms į akis. Žiūri ir tyrinėja save, nors tas pačias akis sutikę gatvėje prabėgtų pro šalį kuo greičiau. Nežinau, ar scanso organizatoriai numanė tokį efektą – išorės garso iškišimą, lyg dar kartą būtų attliktas Johno Cage'o kūriny „4'33“², tik akompanuojant žvilgsniams jį galima tapti iki begalybės. Pasaulio garsai priverčia įsisąmoninti situacijos absurdum, o sterilumas, dydis, tyla ir vis kitų akijų žvilgsnis verčia dar giliau smigti į savo foteli.

Néra nei moralizuojančio, nei filosofuojančio, nei graudinančio, nei jokio kitokio teksto – tiktais tylus žmogaus buvimas priešais, išsidintas taip, kad aprėptų visą tavo regos lauką. Tame lauke beveik nera ką tyrinėti – per mažai kitokio, nepažistamo ir egzotiško, gyvenimo detalių, tik susivéle plaukai ir vis kitii, bet neįdomūs drabužiai. Sąmonė nera kaip išsisuktį nuo žvilgsnių – jie neleidžia juoktis iš bruozų, kurie kitoje situacijoje atrodytu komiški ar baisūs. Tas neleidimas saujuoktis, juokas, užginiužiamas tą akimirką, kai pasirodo viduramžiškus apsigimelį šou primenantis veidas, salės tamsoje buvo apčiuopiamas. Kaip ir suvokimas, kad mūsų pačių moraliniai išvedžiojimai atpalaiduoja nuo būtinybės rūpintis kitakais, ir tai, kad šis suvokimas nieko nepakeis, ir tai, kad mes irgi ką tik pasinaudojome tų moterų kūnais, idant apie visa tai susimąstyti (kad ir kritiškai) ir pajustume uždrausto vaisiaus skonį bent per atstumą.

Greičiausiai apie visa tai pagalvojau tik dėl to, kad filmas taip buvo pristatytas – organizatoriai pabrėžę, jog jis neskirtas plačiajai publikai. Tylus, nieko neaiškinantis, tik galvoje susikuriamu vaizdinu ir tekstu kalbantis filmas nuo meno nutolusiems žmonėms tikriausiai būtų neper-skaitomas. Tik neaiškiai trikdantis. Ir net gali būti, kad tų veidų faktūra prajuokintų, taptų dar vienu argumentu smerkiant, niekinant ir stumiant prie stoties dirbančias moteris dar toliau už įstatymo ribų, papildytų nešvankų folkloru, kurio ir taip pilna viešoji erdvė ir žiniasklaida. Tai neišsprendžiamas prieštaravimas – meno publikai labiausiai priimtinės atviras kūriny, nežeidžiantis jos sugebėjimo suprasti, visiems kiems jis gali padaryti priešingą povirkį, nei norėtų autorius.

Be to, jį rodyti visiems netgi būtų pavojinga – ne menininkui, o pačioms prostitutėms. Filmuotis ar fotografiuoti jos vengia. Tos, kurias galime pamatyti parodoje, jau mirusios. O gyvosioms nenori ir neturi būti atpažintos. Jos juk – nelegalės. Kai kurios gal turi vaikų. Kas nors gal šitaip perkā ne narkotikus, o studijas. Pirminė portreto funkcija – liudyti tapatybę. Ypač tokio – apvalyto nuo pašalinėj ženklu, naudojamo asmens dokumentuose. Todėl šie tik tapatybę liudijantys ir jokios dramos nekuriantys portretai turi būti slepiami. Kaip inkriminuojantys dokumentai. Jie rodo tai, kas turi likti nematoma, ko negalima rodyti. Sako tai, ko geriau nesakyti. Jei meginsi pasitikslinti, tau atsakys: „SWIM“ – tai ne aš. Pavadinimas padeda nusimeti atsakomybę prieš tuos, kurie čia ateina praktiniai sumetimais – Kanto numatytas estetinės patirties nesuinteresuotas tebegilioja ir ten, kur keliami provokuojantys klausimai. Jei tik ateisi suinteresutas, tikrovė nuplaunks į fikcijos zoną – ten gali egzistuoti bet kas.

Uždrausta psichodelinių grybų egzistencija šalia viso to atrodo kaip nekaltas pokštas. Nors gal ir ne tokas nekaltas. Juo labiau kad prostitucių gyvenimą dažniausiai valdo narkotikai. Galbūt pradžią davę tas pats laisvės troškimas – pavyzdžiu, laisvės nuo skausmo, nuo artimųjų prievertos, nuo taisyklių, nuo savo minčių. Daug tų nelaisvių galima prisiminti. Grybai – tik simbolis, apie tai užsiminė pats menininkas, daugelį metų gatvėse piešęs praeivių portretus ir iš to užsidirbęs pragyvenimui. Irgi nelegalas, laisvas gatvės gyventojas. Grybienos raiginys – tas kamuolys, iš kurio ekranė viskas pagreitintai dygsta – neturi aiškios struktūros, tai balkšva paslaptis, minčių, jausmų, kūrybinės galios, sąmonės ir pasamonės, gyvybės centras. Tie grybai – tik viršūnėlės, matomi vaisiai, akiavaizdžiai geibstantys laikę kaip kūrinių poveikis. Juos amžinai gimdantys procesai lieka nematomai ir neprieinami net paties menininko sąmonei. Apsaugoti nuo vartotojo žvilgsnio, reikalaujančio tiktais teisingo vaisiaus – valgomą, nenuodingą, neiskreipiančią sąmonės, nekuriantį trikdančių minčių ir vaizdinių. Apsaugoti nuo būtinybės parduoti save klientui, kuriam tereikia jo grožį patvirtinančio veidrodžio, už kurio nieko nera. Menininko „aš“ ten nera. Tik kažkas kitas, ne aš.

Čia kyla piktdžiugiška mintis: galbūt dabarties virtualią ir fizinę erdvę užpildęs vaizdų simuliakras, dėl kurio liūdi filosofai, atsirodo iš visuotinės vaizdavimo prostitutijos, meginant įsitękti, naikinant netinkamą, nenuspėjamą save? Nes kai tik parodai visuomenei jos viduje gyvenančio kito veidą, jis atsako „SWIM“ – čia ne aš.

Paroda veikia iki gegužės 18 d.
Šiuolaikinio meno centras (Vokiečių g. 2, Vilnius)
Dirba antradieniais–sekmadieniais 12–20 val.

Ekspozicijos fragmentas

V. BERLICKAITĖS NUOTRAUKOS

Pažado galimybės

Pokalbis apie parodą „3600 galimybių suprasti nieką arba nesuprasti visko“

Balandžio 15 d. Venclovą namuose-muziejuje atidarė personalinė Vsevolodo Kovalevskio (Vsevolod Kovalevskij) paroda „3600 galimybių suprasti nieką arba nesuprasti visko“. Šis jaunas, aktyvus menininkas gyvena ir kuria Vilniuje, studijuoją Fotografijos ir medijos menus Vilniaus dailės akademijoje. Parodos atidarymo proga apie 3600 galimybių ir „Rupert“ edukacinię programą jį kalbina Jovilė Trakaitė.

„3600 galimybių suprasti nieką arba nesuprasti visko“ yra ne tik parodos, bet ir konkretaus tavo kūrinio pavadinimas. Kodėl būtent šis darbas buvo panaudotas parodai pavadinti?

„3600 galimybių suprasti nieką arba nesuprasti visko“ atsirado Šiuolaikinio meno centre vykstant „Anne“ parodai. Kartu su kūriniu pasirodė ir tekstas, aptariantis erdviskumą, erdviskumo suvokimo galimybes. Šis kūriny kartu su tekstu mėgino permatyti mirties ir kūno santykį. Mauric'o Blanchot knygoje „Thomas la Obscure“ perskaitytas sakinsky „Aš nugyvenčiau visas savo gyvenimo valandas valandoje, kuriuo nebegaliu jū išgyventi“ tapo inspiracija šios parodos tekstui ir kūrinui – fotografijai, vaizduojančiai kosmonautą. Tai taip pat susiję su galimybėmis suprasti erdvę per labai kitošką būseną.

Kiti eksponuojami darbai anksčiau, pavyzdžiu, „Pažadas“ kurėtas 2010 metais. Jame per mirtį svarstomas santykis su socialine terpe ir pažadų teorijimu. Visų pirmiau čia tesimas pažadas, duotas miruose seneliams. Taip pat man buvo svarbu pristatyti save kaip jauną žmogų, besirūpinantį seneliais. Gana dažnai taip būna, kad tévai išvažiuoja ar daug dirba, o tu paliktas seneliams ir jie tavimi rūpinasi. Prėjus kiek laiko pats imi jais rūpintis. Taigi „Pažade“ keliami socialiniai, ekonominiai, galų gale politiniai klausimai.

Koks tai pažadas?

Abu jie prieš mirtį paprašė tarsi ritualinių apeigų – apkirpti nagus ir nuprausti. Aš to nepadariau, ką buvau prisiadėjęs. Ir nors esu ateistas, praktikuoju meditaciją, taip pat tikiu spiritalizmu, dvasiomis, tote-mais ir panašiai, todėl man buvo svarbu atlikti tam tikrą veiksmą, ritualą. Labai svarbu, kad abu seneliai mirė vienų metų laiku, metų ir 12 dienų skirtumu. Man sasajos taip akivaizdžios.

Akcentuodamas metų ir 12 dienų skirtumą sieki, kad laikas įgytų rituališkumo, simbolinio krūvio?

Taip. Per vienius metus Žemė aplink Saulę, o skaičius 12 žymia paros metą, kuris gali būti interpretuotas kaip diena ir naktis – opozicija. Tuo laikotarpiu, kai kūriau šį darbą, mano gyvenime dažnai viskas buvo sprendžiamas nau-

Vsevolod Kovalevskij, kūrinio „Pažadas“ fragmentas

dojant tik du atsakymus: „taip“ arba „ne“. Dabar yra „taip“, „ne“, „galbūt“. Turbūt todėl „Pažadas“ taupo daug erdviskesnį, tame atsirado 3600 galimybių suprasti nieką arba nesuprasti visko.

Dažnai esi pristatomas kaip tarpdisciplininis menininkas. Kaip suvoki tarpdiscipliniskumą?

Tarpdiscipliniskumas yra veikla, procesas, jungiantis ne tik skirtinges meno rūšis, bet ir paliečiantis taikomajį mokslą, socialinius tyrimus. Padavinčiau tai visiškai skirtingu disciplinų sujungimui į vieną ieškant harmoningumo. Mégstu harmoniją gyvenime, todėl stengiuosi jungti viską. Fotografija ir apskritai visi menai yra tarpdiscipliniski – vienur ir kitur naudojami cheminiai procesai, fizinės jėgos. Viskas yra tarpdiscipliniska.

Tavo darbai man pasirodė asmeniški, net intymūs. Kiekvienas darbas gali egzistuoti kaip atskiras pasažo. Kaip sieki sukurti santykį tarp stebinčiojo ir kūrinio?

Jaučiu pagarbą žiūrovui, nepristatau savęs kaip aukštinesnį už kitus. Žinau, kad tokios istorijos, kuriuos pasakojamos parodoje, yra atsitikusios ne man vienam. Labai malonu, kai žmonės ima pasakoti savo istorijas, ypač šioje parodoje, kur bemaž tik du darbai yra padėti akivaizdžiai. Planavau eksponuoti keturis darbus, tačiau atsirado šeši. Asmeniškai mano pagaminti darbai yra trys, o visi kiti yra ten rasti objektais. Šie daiktai jau buvo padėti Venclovą namuose-muziejuje ir labai gerai jaučiausi, kai žmonės juos jungė ir sujungė, t.y. domėjos, ar jie – dalis vieno ar kito kūrinio. Mane taip pat domina santykis su kūriniu – ryšys tarp manės, kūrinio ir žiūrovo. Idomu galvoti, kaip mus visus veikia dalinimasis patyrimais.

Ar galėtum trumpai papasakoti apie kelis parodoje eksponuojamus kūrinius?

„Pažada“ sudaro du neatskiriami videodarbai. Kažkuria prasme tai yra vienas darbas, padalintas per pusę. Pažiūrėjus atidžiau, netgi kompoziciskai atskiri elementai tarpusavyje sutampa – išeina tarsi dip-

K. Dicko romanas. Kas lémé jo pasirinkimą?

Fantastinis romanas „Ubikas“, išleistas 1969 metais, pasakoja apie pusiau mirusiu žmonių pasamoninį pasaulį – apie kelionę, kuri prasideda tarsi savočias detektyvas, kur veikia antitelepatai. Knygoje pasakoja, kad žmonės ateityje yra ne laidojomi, o užšaldomi kreogeninėse kamerose (regis, jos vadintos moratoriumais). Moratoriume gali atėti ir kalbėti su mylimu mirusiu žmogumi telepatiškai per tam tikrą prietaisą.

Anot knygos, miręs žmogus egzistuoja toliau?

Taip, palaikomas dirbtinis jo gyvavimas ir tai gali trukti keliadesimt metų arba kol yra pinigų laikytis iki prijungta, arba kol išnyksta jo žmonė. Šio astronauto („3600 galimybių suprasti nieką arba nesuprasti visko“), nufotografuota mano namuose, buvo likęs tik fizinis kūnas, žmonės nebuvu. Nebebuvu nieko, tik kiautus. Inspiracijos ir visa ko suvokimas atėjo iš 1995 metų filmo „Vaiduoklis kiaute“ („Ghost in the Shell“) bei 1999 metų „Matrikos“, kur tu esi iliuzijų pasaulyje ir kyla mintys apie visas tas iliuzijų ir aliuzijų galimybes bei tai, kaip jas gali suvokti.

Kaip suvoki skirtį tarp realybės ir realumo? Ar žodis „realus“ tau reiškia tą, kuris atitinka tikrovę?

O kas yra tikrovė?

Būtent.

Kuriu abstrakčius darbus kaip tik dėl to, kad abstraktai atrodo daug

priešingi abstrakcijai, jie kalba apie laiko savybes, apima fantastinius elementus, kartu įtraukia asmeninius potyrius, bet turi ir konkretius veikėjus...

Vieni darbai visiškai eksperimentiniai, atrodo abstraktūs, kiti naudoja vaizdus, turi aiškius veikėjus. Kai kam darbai su veikėjais pasirodytų abstraktesni nei tie darbai, kuriuose nėra aiškių veikėjų, taigi apie abstraktumą dar galima padiskutuoti.

Be studijų Vilniaus dailės akademijoje, dalyvauji ir „Rupert“ edukacineje programoje, kuri yra tarpdisciplininiu ir paraakademiniu pobūdžio. Kaip pasireiškia tarpdisciplininiu ir paraakademiniu „Rupert“ edukacines sistemos pobūdis?

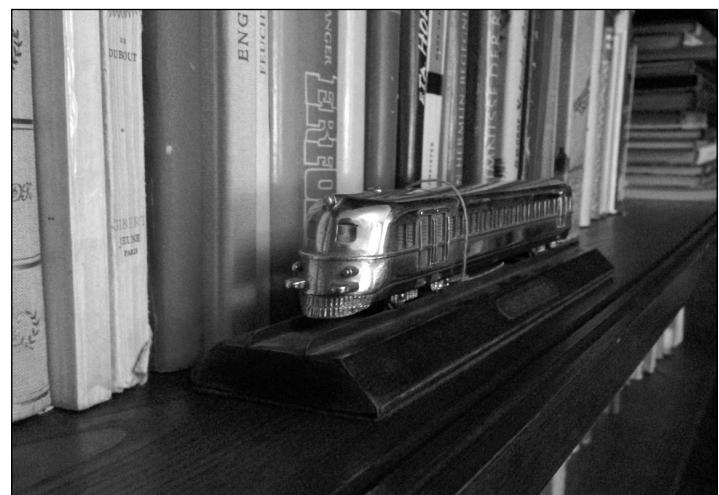
Suteikia galimybę selektyviai motyvius su tais žmonėmis, su kuriais nesusiduri formalioje švietimo sistemoje – mokytis bei diskutuoti su jais apie dalykus, kurie dažnai pasimeta formalioje mokymosi sistemoje.

Kokia veikla užsiimate „Rupert“ edukacineje programoje?

Dažniausiai susitinku su kitais menininkais, kuratoriais, kvestiniuose svečiais. Taip pat vyksta įvairios kūrybinės dirbtuvės. Ypač malonus susitikimas buvo su choreografu Mårtenu Spångbergu.

Ar tiesa, kad kiekvienas Rupert edukacines sistemos dalyvis turi savo globėją (tutor)? Kas yra tavo globėja(s)?

Taip, tiesa. Mano tutorė yra Neringa Černiauskaitė. Su ja daug karambės apie užsiėmimus, projektus, pasakoju jai apie savo kūrybinę veik-

AUTORIAUS NUOTRAUKOS

įdomesni ir tikresni, nes jie yra už reprezentacijos ribos. Nevaizduojamas ko nors, neatkartodamas veiksmo, nesimuliujodamas simuliakro, iš esmės parodai kažką įdomesnį. 2013 metais sukurtą „Graviton“ seriją, „Elektronas“ ir dalis kitų darbų kalba apie tai, kaip vieniskai abstraktūs vaizdai, gauti iš natūralių šviesos šaltinių, daugumos supratimui yra abstrakcija, tačiau mano suvokimui – jie tikrovės ir realaus pasaulio atvaizdavimas, nes tai, kas vaizduojama, yra už suvokių ribos.

Tavo darbai šioje parodoje yra

l. O ji, nelyginant koks psichoterapeutas, išklauso, pataria, nurodo dalykus, iš kuriuos reikia atkreipti dėmesį.

Ar rekomenduotum „Rupert“ edukacines programą kitiems?

Taip, rekomenduočiau, nes ši programa padeda objektyviau apmasyti save kaip meno lauko dalyvį.

Ačiū už pokalbj.

Paroda veikia iki gegužės 16 d.

Venclovą namai-muziejus

(Pamėkalnio g. 34, Vilnius)

Dirba pirmadieniais–penktadieniais 10–17 val.

Alisa bedugnės šalyje

Vlado Urbanavičiaus „Standartiniai rezervuarai“ Šiuolaikinio meno centre

Beatričė Zavadskaitė

Balandžio 10 d. Šiuolaikinio meno centre (ŠMC) atidarytos trys šiuolaikinių lietuvių menininkų darbų parodos – Darius Žiūros „SWIM“, Arūno Gudaičio „Dalyis ir gabala“ bei Vlado Urbanavičiaus „Standartiniai rezervuarai“. D. Žiūros sporniniai stebuklai kviečia stebėti augimo procesą, A. Gudaičio minimalistika vilioja žaisti fragmentišką dėlionę, o V. Urbanavičiaus betoniniai gigančiai sulaiko ramybės akimirkai. „Standartiniose rezervuaruose“ nepamačiau tų formų, kurias pranašavo galerijoje „Kairė–dešinė“ visai nesenai veikusių to paties autorius paroda „Juodraščiar“, joje iki monumentalūs išdidinti eskizai. Vietoj „Juodraščiuose“ dominuojančių kompozicinių motyvų, rūdumis padengta metalų primenančių plokštumų projekty, „gervinės“ kompozicijos struktūros, mane pasitiuko nesenstančios apskritimo formos, pilkas betonas ir juoda organinio stiklo bedugnė.

Nekyla jokių abejonių, kad V. Urbanavičius sukūrė šiuos tris „mamutus“ būtent ŠMC kiemelio erdvėi. Užsukus giedrą dieną, kuriomis ir

džiaugėmės pastarąjį savaitę, galima aiškiai jausti didingą kiemelio tūrio ir betono ritinių proporcijų darnumą – jie nei per dideli, nei per maži, nei per storį, pastatytį būtent ten ir taip, kaip ir turėtų stovėti. Apšakiuotas kickvienas centimetras, išvestas tobulas erdvės ir objektų mastelių santykis, betono blokai padėti būtent čia ir nė milimetro iš sona. Visiškai pasverti kiemelio ir objektų spalvą darna, šviesos pasiskirstymas, šešelių ir atspindžių kritimas. Tokį vitruvijiską santykį preciziškumą regėjome gal tik senosios Romos, klasicizmo ir neoklasizmo architektūroje, o dabar – ir ŠMC kiemelyje. Nejučia imi galvoti, kaip tokų masyvių proporcijų ir svorio objektų buvo čia įnešti.

V. Urbanavičius geba ne tik su projektuoti, bet ir įgyvendinti kūrinius, kurie įsilieja, jauga į aplinką, tampojas dalimi, galbūt todėl jie atrodė ir čia tokie organiški. Lygus švelnus rezervuarų paviršius su oro tarpu paliktomis duobutėmis, nežymūs iibrėžimai, kažkieno juoda mase (anglimi?) padarytos dėmės – viša tai byloja apie objektų praeitį, susidūrimus su aplinka, kelionę iki

čia, o tai suteikia medžiagoms gyvybiškumo, pasakojimo elementų. Net kvadratinis dangaus skliautas virš stiklo, plieno ir betono kameros ima atrodyti kažkokas netikras, dirbtinis, per daug spalvotas ir ryškus, visai nesantūrus, ne kaip tie rezervuarai. Tik ryškiai raudonais vieneto identifikacinis numeris ant šono primena, kad turėta reikalų su masinės gamybos produktais.

„Lietuvos ryte“ V. Urbanavičiaus rezervuarai pavadinti „bedugniais šuliniais“. Turbūt taip ir yra, tikriausiai tie blokai ir buvo kadaise pagaminti kaip šulinio rentiniai, o priimtuoti tamsūs organinio stiklo lakstai tikrai suteikia bedugnės išpūdį. Vaikštinėjau ratais aplink tas betono riekess, žiūrėjau į juodumą, tyrinėjau, ką jos drumsta gelmė atspindi, kaip jis žaidžia su šviesa, gérėjausi didingu, stipriu požiūčiu grynumu ir tobula sunkenybių pusiausvyra. Nejučia žvilgsnis užtkito mano pačios atvaizdą juodame stikle, pasidžiaugiau juo, pasistaipiau ir netikėtai jis pasirodė it refleksija iš kito, bedugnės pasaulio – tiesiai iš anapusybės dugno į mane žvelgė pavargus, pernelyg susimąsciūs apsimetanti pa-

Vladas Urbanavičius, „Standartiniai rezervuarai“. 2014 m. V. BERLICKAITĖS NUOTR.

mėklė, ieškanti užuojaus savo pačios žvilgsnyje. Labai keistas jaumas, kai pamatai save tamsiame atspindyme, bet ši kartą tai buvo visai ne tas atspindys, kurį matydavau žvelgdama į tikro šulinio vandens atvaizdą. Ši kartą tai buvo akistata su puikybe, dirbtinumu, apsimetinėjimu, tarsi rezervuarų stiklo tam-sybė turėtų galių parodyti išvirkšcia arba tikrai tavo atvaizdą, o ne tokį, kokį norėtum matyti. Išejo vienai kaip su „Krantinės arka“, kuri, tiesiog būdama, sugebėjo atspindėti tikrają vilnietiškos politikos rea-

liją ir jos atstovų „vamzdžiukumą“.

V. Urbanavičiaus kūriniai – tikri, atviri, paprasti, šalia jų jautiesi saugus nepaisant pavojingų mastelių, ramus, nors ir mažytis, kaip kalnų akivaizdoje. Tačiau jei mėgini dar labiau priartėti, dar atidžiau patyrinėti šio autorius kūrinius, jie kaip mat patiškels vidines tavo paslaptis, nesvarbu, ar tu tam pasirengės, ar ne. Anot menininko, „Standartiniai rezervuarai“ gali ir nieko neveikti, tiesiog stovėti... Ir to pakanka, kad lyg gyva žmogiška būtybė pajauustum kažką pasamoninę, archajišką, iš archetipų plotmęs.

Meno laboratorija ar pramogų parkas?

Vadimo Fiškino ir Julijono Urbono paroda „Vartų“ galerijoje

Karolina Rybačiauskaitė

Tai „Artscape“ projekto, kur suginčiami du menininkai, tasa. Užsieniečio vaidmenį atlieka Slovėnijoje gyvenantys ir kuriantis Vadimas Fiškinas, o lietuvio – Londone studijuojantis ir kuriantis Julijonas Urbonas. Pasidairius po parodą tapo aišku, kad neišvengiamai reiktų gi-lintis į meno ir mokslo santykius.

Apie meno, mokslo ir technologijų sintezę pasaulyje diskutuojama vis dažniau, Lietuvoje gal kiek mažiau. Medijų tyrinėtojas Vytautas Michelkevičius kalbėdamas apie tai, kas yra „meninis tyrimas“, teigia: „Menininkai šimtmecius atlieka tyrimus, bet tik dabar jiems pavyksta išgauti svaresnį balsą akademiniše sistemoje ir konkuruoti bendroje projektų erdvėje kartu su kitais kūrėjais – mokslininkais“ (<http://www.artnews.lt/pirmasis-pokalbis-apie-menini-tyrima-kodel-gi-menininkui-reiktu-vel-i-akademija-22912>). O štai gerai žinoma šiuolaikinio meno kuratoriė Carolyn Christov-Bakargiuc savo kaip pasirodžiusiame straipsnyje (<http://moussemagazine.it/articolo.mm?id=1095>) teigia, kad kai menininkas su mokslininku ima dirbtį kartu, dažniausiai jų kūrybinis projektas – arba prastas meno kūrėjus, ar nevykdomas mokslinis darbas, ir viena svarbiausiai šiu laikų užduočių yra išmokyti juos dirbtį kartu. Atrodo, kad šiakart „Vartuose“ pristatomomi menininkai kaip tik

ir pateikia tokius savo meninių ar mokslių tyrimų bei bendradarbiauvių su kitais menininkais ir mokslininkais rezultatus, kurių vertinimo kriterijų, kaip ir naujosios estetikos apibūrimui, dar reiktų paieškoti. Profesorius Stephenas Wilsonas knygoje „Art+Science Now“ apie tai, kaip moksliniai tyrimai ir technologinės inovacijos tapo XXI a. estetikos pagrindu, klausia, kodėl tokie kūrybiniai užsiėmimai apskritai yra reikalingi ir pasiūlo keletą atsakymų. Taigi, paprastai erdvės, kuriuose eksponuojami meno kūriniai, turi galimybę kur kas plačiau pristatyti tyrimų rezultatus visuomenei. Taip keliamas mokslinis raštingumas, o su juo ir samoningumas. S. Wilsonas siulo pamästyti, kaip menas atrodis vėliau, ir man kilo minčių apie išmanujį meną ir išmaniusius meno kūrinius. Galbūt ateityje nebereziks eiti į jokią galeriją ir ką nors joje pirkti – patogi mobilė programėlė leis patirti kūrinius be jokių pastangų?

Tuo tarpu Julijonas Urbonas savo parodoje „Stovint, krentant, levituant“ vis dar siūlo patirti skirtinges gravitacines patirtis vienu metu tam skirtuose įrenginiuose. Dažniausiai tos patirtys, deja, visai nerā unikalias. Pavyzdžiu, suktis iki nebesuvokimo, iš kurių pusė sukieši, galima ant bet kokios biuro kėdės, tam visai nereikia specialios „Baranio kėdės“ (2014). Kažin, kam dar ji čia buvo atvežta iš Santariškių klinikų? Mąstant apie J. Urbo-

Julijono Urbono ekspozicijos fragmentas

no siūlomą levitaciją, prisiminiau nesenai, Kino pavasaryje“ parodytą filmą „Dreifavimas“ („Drift“, 2013). Pagrindinis veikėjas, iš gyvenimo pasitraukus mylimajai, toliau be galio beketiskai klaidžioja po miškus, gatves, neša akmenis ant galvos, krenta į balas, ropoja veidu vadomas klampų juodžemį, krenta į keliai – drecifuoja, ir visa tai prirena savo išskirtinę levitaciją, kuriai apibūdinti arba kuriu patirti neužtenka tiesiog jusles apgaunancios kėdės. Apskritai menas ir moksolas turėtų bendradarbiauti tuomet, kai to labai labai reikia: norint išspręsti problemą, rasti kitą netikėtą atsakymą į kokį nors klausimą ar pan. Nes iš kur nors atvežta kėdė galerijoje dar nebūtinai tampa keliausdešimties tūkstančių vertu dariniu, net jei galvojai apie ją ištisus mėnesius ir gali papasakoti krūvas istorijų, kodėl

nusprendei ją atvežti, nors šiaip jau tos istorijos be galio įdomios ir būtų smagu išgirsti ju daugiau. Kita vertus, ne visi autorius darbai nieko naujo nepasiūlo. Pavyzdžiu, garsiejį „Eutanazijos kalneliai“ (2010) – labai įdomus „meninio tyrimo“ rezultatas ir problemos sprendimas, net jei tokia galimybė oriai numirti, kaip ir iš to daromas legalus verslas kitose pasaulyje šalyse, galėtų būti vertinamas dviprasmiškai.

Vadimo Fiškino „laboratorija“ parodoje „Light Matters“ šiek tiek skiriasi nuo J. Urbono „pramogų parko“. Turbūt ilgiausiai privertęs stebėti jo kūrinys – tai „Bokštas“ (2012) arba trintukas, metalinis bokšto šešlėlė. Gaila, kad menininko kūryboje dažų skardinė jau yra metusi palmės šešlėlė, rašalinė – puodelio, cukraus kubeliai – dangoraižių naktį, ir todėl šis kūrinys tėra dar

vienu šešelių kartotė. Tai, žinoma, pavyzdys, kaip nauji moksliniai metodai ir išradimai meninėje kūryboje virsta kūrimo priemonėmis. Tačiau panašių išradimų būta ir daug išradingesnių – tarkime, galimybė judinti savo šešelį atskirai nuo kūno, keisti jo formas ar pan. (Scott Snibbe, Hanna Haasiahti). Kita vertus, kai žiūrėdama, kaip visa tai veikia, beveik prileičiau nosimi trintuką, pati skulptūra įgavo naujų dimensių – apšvietimo, kuriančio formas. Visai ne kaip triukas, tačiau vis tiek patraukė dėmesį „Durys“ (2013). Šis darbas priminė portugalų menininko Julião Sarmento „White Exit“ (2011) – užsiveriančias duris su viena iškišta žmogaus koja ir pieno stikline, padėta ant metalinio padėkliuko prie durų. Iš tiesų abu kūriniai tiesiog skatina pažūrėti, kas slypi anapus, bet tam visai nebūtina kurti ypač galingo mechanizmo, skleidžiančio šviesą ir garsą, ar ne?

Tiek populiarūi mokslių eksperimentų laboratorijų, kurioje galima pamatyti visiems besidomintiems mokslių seniai žinomus „triukus“, tiek pramogų parkas turi kai labai panašaus. Abi erdvės skatina nusiteikti smagiai patirčiai. Galbūt tai tik pradžia ir greitai persikelsime į tikrą menininkų ir mokslininkų laboratoriją, kur bus galima ne tik apžiūrinėti „triukus“, bet ir kurti savo pramogų parką?

Paroda veikia iki gegužės 12 d.

Budelio sąžinė

Joshua Oppenheimeris apie „Žudymo aktą“

Ši penktadienį „Skalvija“ pradeda rodyti vieną svarbiausius pastarųjų metų dokumentinių filmų, pelninus daugiausia apdovanojimų per visą kino istoriją, – Joshua Oppenheimerio „Žudymo aktą“ („Act of Killing“, 2012). Vienas filmo produserių Werneris Herzogas yra sakęs, kad turės prieiti dešimtmeciai, kol pamatysime panašaus lygio kūrinį. Pateikiame pokalbių su režisieriumi, išspausdintų dienraštyje „Gazeta Wyborcza“ ir žurnale „Polityka“, fragmentus.

Praleidote Indonezijoje net 12 metų.

Iki 2001 m. apie šią šalį nieko nežinojau. Londone kūriau eksperimentinius dokumentinius filmus, kai Tarptautinė maisto pramonės darbuotojų sajungą paprastė surūti dokumentiniu filmu Indonezijoje. Filmo tema – palmių aliejų gaminančių didelę belgų firmą, kuri naudojo moterų darbą pavojingomis sąlygomis: jos turėjo be jokiu apsauginiu priemoniu purkštį mirtingai pavojinimus herbicidus. Moterys mirdavo nesulaukusios penkiadesimties.

Taip atsirado Jūsų filmas „The Globalization Tape“.

Norėjau atkreipti dėmesį į profesinių sajungų būtinumą. Tačiau Indonezijoje profsajungų veikla reiškė mirties nuosprendį. Sužinojau apie Plantacijų darbininkų sajungą, kuri bandė kovoti už darbo sąlygų gerinimą 6-ajame ir 7-ajame dešimtmeciais. Dauguma sajungos narių buvo uždaryti koncentracijos lageriuose arba nužudyti kaip komunistai. 1965–1966 metais, generolo Suharto diktatoriaus pradžioje, žuvo per milijonas žmonių. Beveik kiekvieno iš plantacijos darbininkų, su kuriais susidraugavau, šeimoje buvo nužydytas šeimos narys. Pradėjau klausinėti, rinkti kaskart vis siaubingesnes istorijas. Mus sekė policija, mano herojai bijojo, nes žinojo, kas jų laukia, kai aš išvažiuosiu. Tačiau prašydedavo: „Atvažiuok dar kartą, turi papasakoti, kodėl mes bijome.“ Todėl sugrįžau.

Tačiau „Žudymo aktas“ – filmas apie žudikus, o ne apie aukas.

Neturėjau kitos išeities. Tie, kuri iešgyno, buvo pernelyg išsigandę. Kiekvieną akimirką į jų namus galėjo pasibeišti karcivai. Indonezijos valdžia naudoja visas žmonių bauginimo priemones: stebi, snipiņėja, ieško menkiausią, net absurdiškų ryšio su komunistais „iroydym“. Bičiulis pasiūlė pasikalbėti su žudikais, esą už kelių namų gyvena vienas iš jų. Pasiemiau kamerą, pasibeldžiau ir iškart išgirdau pasakojimą, kaip vienas dabartinių plantacijos vadovų prieš pusę amžiaus nuskandino keliis šimtus žmonių. Jis kalbėjo apie tai atvirai, pasididžiuodamas. Supratau, kad tai filmo tema.

Dalis mano šeimos išvažiavo iš nacistinės Vokietijos paskutinę akimirką. Likusieji žuvo, ypač iš Vienos kilusios mano pamotės artimie-

ji. Tą bagažą nešiojuosi visą gyvenimą. Kai pradėjau kalbėti su budeliais iš Indonezijos, atsirdau visiškai absurdų pojūtis. Lyg Vokietijoje, praėjus 40 metų po karo, kalbėčiausi su savimi patenkintais naciais. Tačiau supratau, kad situacija iš esmės skiriasi: hitlerininkai buvo nubausti. Indonezijoje žudikai kuria korupcijos tinklą, jie remia vienas kitą.

Ar Anwaras Congo iš pat pradžių turėjo būti pagrindinis „Žudymo aktu“ personažas?

Jis buvo keturiasdešimt pirmas žudikas, su kuriuo kalbėjausi. Norėjau pamatyti visą asmenybų spektrą. Anwaras iškart išsišyrė iš kitų. Jis galėjo šokti toje vietoje, kur anksčiau nužudė tūkstančių žmonių, šypsodamas demonstravo smaugimo lyny metodą. Kai parodžiau jam sumontuotą sceną, Anwaras buvo nepatenkintas, kad mūvi ne tas kelinės. Tačiau šis gyvenimo karalius ir filmų gerbėjas turi ir kitą bruožą. Jis sako, kad yra geras šokėjas, kad nuolatos gérė ir vartojo narkotikus, tad išmoko pamiršti.

Kuo geriau jি pažinau (tai truko septynerius metus), tuo man buvo aiškiau, kokį pėdsaką jam paliko tie ikykiai. Iš ten atsiranda košmarai, gal ir pasididžiavimas žudymu, juk taip jis pats sau sukūrė iliuziją, kad viskas buvo gerai. Kartą jis man pasakė: „Viliuos, kad tai bus gražus filmas visai šeimai apie masines žudynes.“ Ko gero, kaip tik tai jam rūpejo labiausiai – jei filmas bus „gražus“, traumą bus galima vėl nors trumpam nuslopinti.

Indonezijos politinė santvarka – orveliškas košmaras: ribos tarp teisės ir nusikaltimo, valdžios ir nusikaltelių iš tikrujų neegzistuoja.

Tik Taikos ministerija tapo Karo ministerija. 1965 m. tikslas buvo aiškus: likviduoti žmones. Ką priimi į baudėjų būrius? Žinoma, kad ne darželių auklėtojus. Výriausybė įdarbindavo nusikaltelius ir tikrus banditus, kurie darė, ką reikia, neužduodami nereikalingų klausimų.

Ar tai kolonializmo pasekmė? Juk keliis šimtus metų Indonezija buvo Olandijos kolonija.

Indonezietiškas žodis „preman“, t.y. „gangsteris“, mano pašnekovų nuomone, yra kilęs iš olandiško „wrijman“, t.y. „laivas žmogus“. Beveik kiekvieno mano sutikto žudiko tévas dirbo olandams, dažniausiai kaip administratorius, žudikas ar banditas.

Anwaro tévas buvo „Royal Dutch Shell“ naftos laukų valdytojas. Šiaurės Sumatros sostinę Medaną tada vadino „doleriu šalimi“. Tai vienas iš kolonijinės nusikalstamos tabako ir naftos pramonės centru, kuriame nežmoniškas žemės netekusiu valstiečių ir plantacijų darbininkų išnaudojimas buvo norma. O vėliau – žudymas tų, kurie turėjo drąsos prisijungti prie profesinių sajungų.

Paradoksas, bet „Žudymo akte“

kolonijinių įpročių nepamiršę žudikai prisistato kaip patriotai ir nacionalistai.

Kadaise Oscaras Wilde'as sakė, kad patriotizmas yra neapykantą sėjančiųjų dorybė. Nepriklausomybę atgavusios Indonezijos kairiuosius sunaikino žiauri kontrevoliucija ir masinės žudynės 1965 metais. I valdžią sugrįžo tie, kurie kadaise bendradarbiavo su olandais. Jie negalėjo atvirai sakyti, kad grįžta prie senos, kolonijinės tvarkos, todėl nusprendė naudoti nacionalistinius ir antikomunistinius šūkius. Tačiau reikia nepamiršti, kad Indonezija yra regimybų šalis. Oficiali tautinė ideologija „pancasila“ remiasi penkiais pagrindiniais principais, tarp jų – demokratija, socialinis teisingumas ir humanizmas. Tačiau paramilitarinė organizacija „Pemuda Pancasila“ tikrai neturi nieko bendra nė su viena iš jų.

Žiūrint „Žudymo aktą“ neįmanoma patikėti, kad žmonės galėjo kirsti galvas ar žudyti tūkstančius žmonių tik tenkindami „žudymo malonumą“.

Filmas mane išmokė, – kad ir kokie būty žinomi faktai, žmonės elgiasi taip, kaip liepia tikėjimas, o ne žinojimas. Anwaras žinojo, kad žudo kaimynus, nekaltus žmones, vaikus. Tačiau norėjo tikėti, kad jie yra kalti. Jis sako: „Tas vyras, kuris ragina melstis, buvo komunistas. Gerai, kad tada nepateko man į rankas, nes dabar būtų negyvas.“ Koks komunistas? Juk tai jo kaimynas, kuri pažista daugybę metų! Bet tikėjimas fikcija, kaip pats Anwaras ir sako, yra „vienintelis būdas nesijausti kaltam“. Jie buvo maitinami propaganda. Indonezijos nesutikau nė vieno žudiko, kuris būtų žudęs iš ideologinių sumetimų. Bet ideologija buvo puikus pasitęsinimas.

Įkalbėjote savo personažus, kad specialiai filmui „suvaidintų“ prieš daug metų išvykdymus nusikaltimus.

Jiems patiko amerikiečių filmai, iš manęs jie laukė to paties. Manau, kad kiekvieną kartą, kai įjungiamė kamerą kurdami dokumentinį filmą, kuriame tikrovę. Jei taip, tai kodėl nesukūrus fikcijos, kuri parodytu tikrus ikykias? „Žudymo akte“ nusikaltelių rodo save taip, kaip norėtų, kad juos pamatyti pasaulis, ir taip, kaip jie mato save. Tai filmas apie mito kūrimą, mito ir apie save. Apie naracijos poreikį, kūrimą iliuzijos, tampančios kiekvieno režimo pagrindu.

Ar susidraugavote su žudikais? Kokie buvo jūsų santykiai?

Su kiekvienu kitokie. Traktavau juos kaip paprastus, normalius žmones. Ar juos supratau? Jei norime suprasti, kodėl galėjo išykti tokis batus nusikaltimas, turime stengtis suprasti jo vykdytojų motyvus. „Žudymo aktes“ turėjo būti veidrodis, i kurį galėtų pažūrėti ne tik jie. Prieš pusantrų metų Anwaras pamatė baigtą filmą. „Žudymo aktes“ labai

„Žudymo aktes“

jį sujaudino. Jis sakė, kad pamatė ne tik tai, ką pats apie save galvojo, bet ir tai, ko anksčiau nesupratė. Juk jis visą gyvenimą kovojo su kaltės jausmu, net jei neišreikėtai žodžiai. Isikūnydamas prieš kamerą į savo aukų vaidmenis, atkurdamas žudymo scenas, jis elgesi taip, tarsi tai nedarytų jam jokio išpūdžio. Tačiau sąžinė nebuvó mirusi. Jis tik slopinėja įvairiausiais būdais. Gérė, vartojó narkotikus. Tikėjo, kad yra nekaltas, bet pasąmoningai jautė, kad yra ne taip.

Ar kartais turėjote apsimesti, kad iš tikrujų filmuojate vaidybinių filmų?

Ne. Tačiau personažus labiausiai domino vaidybinių scenos. Žaidžiai su jais žaidimą. Aiškinau, kad jie padarė kažką, kas turėjo milžiniškų pakankinių šaliai ir pasauliui, kad noriu tai suprasti. Negalėjau parodyt, kad esu apimtas siuubo, pasakyti, kad tyrinėjau blogio prigimti. Bet galėjau klausti, kaip jie žudę žmones, kaip juos kankino, juolab kad žudikai tuo didžiuoja.

Filme stebina ribų tarp poetinės fantazijos, fikcijos ir reportažo nutrynimas.

Dokumentinės filmų nesiremia šaltu tikrovės fiksavimu. Jis remiasi išprovokuotomis situacijomis, kurioms plėtoja temą, atveria tai, kas autentiška, tikra. Anwarą užplūstančiu viziju, dvasių, fantasmagorijos vaizdai suka filmą link siurrealistinio, karštligiško sapno. Jie daugiauprasmiai ir susiję su Anwaro vaizduote. Jo permaina ir kritizė atrodo sudėtingesni. Kuo stipriaus jis junta gėdą ir gailestį, tuo labiau jam sukyla pyktis ir sadizmas. Akivaizdu, kaip jis pykdo sažinės priekaištai, Anwaras stengiasi juos perkelti aukoms. Jis svajoja nufilmuoti sceną danguje, kur aukos dėkos jam ir apdovano medaliu už jų nužydymą.

Ar buvo toks momentas, kai pagalvotė: „To jau per daug, reikia viską baigtī?“

Kad ir tada, kai Hermanas Kototo į parlamentą kandidatuojantis gangsteris – pakvietė mane su kamerą į Medano turgavietę. Jis norėjo parodyt, kaip reketuoja pardavėjus. Siaubinga situacija: filmuoju prievertą, bet tikrą, neinscenizuotą, ir tai vyksta mano akysse. Žinau, kad žmonės turi tai pamatyti. Žinau, kad jie įjungsūs kamerą, pinigai vis tiek bus surinkti. Bet kaip toli galima nueiti, siekiant parodyt mentilitę, kuris atvedė prie masinių žudynių ir iki šiol galioja? Paskui paaikinti pardavėjams, kodėl čia esu, kodėl viską nufilmavau? Gražinau jiems pinigus. Bet ir tai nebuvo lengva.

Emociškai sunkiausia buvo kartu su Anwaru brautis per supuvusią politinę sistemą iki pat melo, kuriuo ji grindžiama, esmės. Kai buvo nufilmuota 300 valandų medžiagos, vienintelis likęs gyvas Anwaro būdėjų būrio narys Adis Zulkandra suprato, kokios gali būti filmo pasekmės. Jis suprato, kad propagandos, kuri iš komunistų žudymo sukūrė valstybės steigimo mitą, apnuoginimas pakės Indonezijos istoriją. Per radiją jis paragino nutraukti filmavimą, o mane apkaltino, kad esu komunistas. Tai buvo pavojingas metas.

Labiausiai traumuojančias aikimirkas išgyvenau, kai Anwaras nusprendė papasakoti ir pademonstruoti, kaip užmušė vaiką. Filmuojant šią sceną Anwaras apsiverkė. Turėjau nutraukti filmavimą, bet paprasiau, kad tėstų. Naktį negalėjau užmigti. Sapnavau košmarus. Iš ryto buvo sunku atgaudi pusiasvyrą. Kitą dieną taip pat. Aštuonis mėnesius iš viso to išbristi man padėjo filmavimo grupės nariai indoneziečiai.

Ar rodėte „Žudymo aktą“ Indonezijoje?

Officialus platinimas neįmanomas, nes yra cenzūra. Užtat surengėme daug vienai ar kitaip išreklamuotų specialiųjų rodymų, taip pat ir Indonezijos intelektualams. Dalijome DVD. Indonezijos gyventojai filmą gali nemokamai pažiūrėti internete.

Kokia buvo pirmoji reakcija?

Po peržiūros žurnalistams didžiausio Indonezijos dienraščio „Tempo“ šefas išsiuntė keliasdešimt žmonių, kad visoje šalyje rinktų su žmogžudystėmis susijusiu žmonių prisiminimus. Buvo parengtas specialus 75 puslapų leidinys. Atgarsis neįtikėtinas, nes iki tol pagrindinė žiniasklaida (išskyrus pokalbių šou, kurį rodome filme) apie tai nekalbėjo.

O valdžia?

Vyriausybė konstatavo, kad teisė tada nebuvó pažeista. Jie nusprendė, kad „jei tada nebūtume to padarę, dabar Indonezija nebūtų tokia, kokia yra“. Ir tai, žinoma, teisybė. Tačiau svarbiausia, kad tyla nutraukta. Mano filmas veikia kaip vaikas, kuris Anderseno pasakoje sako, kad karalius nuogas. Nebegali būti kaip anksčiau. Neįmanoma patraukti atsakomybę 10 tūkstančių žmonių. Ir nereikia, nes tai sukelia pilietinį karą. Tačiau Indonezija turi apriboti nusikaltelių dalyvavimą politikoje.

Ar tikite susitaikymu?

Tikiu. Bet jis įmanomas tik tada, kai visa tiesa iškils aikštén.

PARENGĖ KORA ROČKIENĖ

Chamoseksualų džiaugsmas

Krësle prie televizoriaus

Per šventes netikėtai aptikau, kad mano kabelinė televizija pradėjo rodyti rusų kanalą „Dožd“. Turiu pasakyti, kad jis mane nuteikė liūdnai, bet ne todėl, kad būty blogas. Atvirkšciai. Žiūrēdamas į jaunus, protingus, inteligentius žmones, kurie veda laidas, klausydamas jūs pateikiamų žinių, gérédamas vieinos minutės rusų poczijos intarpais ir socialine reklama, nuliūdau, nes supratau, kad pas mus toks kanalas gali niekad neatsirasti. Neatsirasti, nes net ir protingi jauni žmonės, kurie kartais dirba lietuviškose televizijose, daro programas ne sau ar į save panašiemis, o nežinomiems žiūrovams, kuriuos iš anksto niekina, nes šie yra liaudis, runkeliai ir t.t. Trumpai tariant, jie dirba reitingui ir mokosi iš tokiu pat reitingu vergu. Dirba televizijoje, kad užsidirbtu, išgarsėtų, taptų „žmonių“ žurnalu personažais ir pan., o ne todėl, kad jaustu pareigą skleisti tiesą, įrodysti, kad mąstantys ir kultūringi žmonės iš tikriųjų ir yra tautos žiedas. Juolab kad nuoširdžiai tuo netiki.

Žodis „misija“ ciniškiems lietuvių televizijų berniukams ir mergaitėms mažų mažiausiai skamba juokingai. „Dožd“ kūrėjai jį suprantą kitaip. Todėl jie kalbasi su intelektualais, mokslininkais ir menininkais, rengia televizijos pamokas įvairiomis temomis. Jie suvokia, kad televizija (kaip ir visa kokybiška žiniasklaida) yra nė akimirkai nesiliuojantis procesas, kai bandome suvokti pasaulį ir save. Žinoma, kas nors gal ir papriekaištaus, kad jaučiai yra snobai ar hipsterai, bet šuva pakastas giliau. Dauguma jų (bent jau mano matyt) – ne tik garsiai ir išsilavinusių tėvų vaikai, bet ir kelintos kartos intelligentai. Jie nuo mažens žinojo, kad egzis-

tuoja menas ir kultūra, o ne tik visa ko vartojimo džiaugsmas. Todėl jie gali atsiiveikinti su Gabrieliu García Marquezu skaitydami didžiojo rašytojo kūrinį fragmentus taip natūraliai, tarsi dalytu savo intymiais estetiniai išgyvenimais. (Ar įsivaizduojate panašų skaitymo maratoną kurioje nors mūsų televizijoje?)

Pas mus intelligentas – lyg iškaseina. Žinios, išsilavinimas, manieros dažnai sulaukia pašaiplę, nors kartą troleibuse girdėjau, kaip vienas dviešimtmetis savo merginai nuoširdžiai apibūdino Vytenį Pauliukaitį: „Tikras intelligentas.“ (Beje, Pauliukaitis tada vedė kažkokią absurdų ką bobų laidą.) Daliai nepriklausomos Lietuvos aukštųjų mokyklų diplomus išgijusių piliecių intelligentas asocijuojasi su sovietmečiu. Prieš mėnesį buvau Vilniaus universitete, disertacijos gynime, kur moksliniai laipsniais apsikarstę istorikai tyčiojosi iš, ju nuomone, abejotinos lietuvių kino tradicijos (nors, kaip supratau, kinu jie nesidomi ir jo neišmano), pašaipiai citavo Justiną Marcinkevičių ir visai stengesi parodyti, kad yra aukščiau. Vienas iš tų profesorių, beje, dar ir televizijos žvaigždė, net užmigo prezidiume. Kita vertus, matyt, jie ir sovietmečiu būtu tapę ne intelligentais, o TSKP istoriją dėstanciais konformistais. Todėl jie turėtų dėkoti intelligentams idealistams, įkūrusiems Sąjūdį, tačiau kažkodėl jaučia pareigą aniams išpirti ar kitaip pademonstruoti savo abejotiną patriotizmą.

Tokius veikėjus, sekdamas Witoldu Gombrowicziumi, siūlau vadinti chamoseksualais. Taip Gombrowiczius išvardijo vienos savo novelės personažo – Užsienio reikalų ministerijos patarėjo Filipo – potraukį chameems. Filipą traukė „siaubingas ac-

to ir svogūnų dvokas, truputį prikimęs balsas – nei kaimiškas, nei miestietiškas“. Manau, kad ši sąraš galėtume pratęsti, juolab kad lietuviškose televizijose chamoseksualai dominuoja. Be to, jie dauginasi geometrine progresija. Todėl man liūdina, kai skaitau ateinančios savaitės programas. Chamų bus daug, juk net per pasaulio proletarių solidarumo šventę į ekranus išlenda visi tie, kurie nori mus linksminti, džiuginti, žaverti. Ir visi jie tiesiog chamiškai seksualūs.

Programų planuotojai, matyt, nusprendė, kad lietuvių trauks į sodus ar prie vandens, todėl naujų filmų rodyti neverta. Šią savaitę premjerų nebus, išskyrus mėgėjiską filmą iš Rokiškio – Jono Krisiūno „Emigrantus“ (LRT, šivakar, 25 d. 23.15). Toks štai lietuvių kino „atgimimo“ įrodymas, nors neabejoju, kad jaunes kino profesionalus reikia visai remti. Lisos Aschanas „Bezdžioniautojas“ (LRT Kultūra, 30 d. 22.30) – paskutinis iš penkių Švedų kino instituto projekto „Naujokas“ („Rooke Project“), sudariniuo salygas konkursą laimėjusiems jauniems kūrėjams debiutuoti pilnametražiu mažo biudžeto filmu, kūriniu „Bezdžionautojo“ apkeliavo daug tarptautinių kino festivalių. Filmas prabyla apie bendrimą, politikoretkiškumą, lyčių vaidmenis, bet kartu ir gana rizikinės elgiasi su tradicinių žiūrovų lūkesčiais. Pagrindinės filmo herojės – seserys. Talentinga gimnastė pa-auglė Ema ir ne pagal metus su-brendusi septynerių Sara gyvena su tėvu. Sporto sekcijoje, kur paaugliai rengia akrobatinius triukus su arkliais, Ema susipažsta su siek tiek vyrės Kasandra. Abiejų merginų santykiai netrukus tampa labai įtempti. Paraleliai pasakojaama ir dar vieno mūšio už valdžią ir kon-

„Karaliaus kalba“

trolę istorija: įsimylėjusi pusbroli, Sara pradeda savus rizikingus eksperimentus. Režisierei rūpi ryšys tarp skausmo ir malonumo, tad pa-prasti visų filmų kartoja kasdiniai veiksmai palaiptiniu įgyja vis naujų metaforiškų prasmų.

Ryšius tarp vyru ir moterų tyriėja australė Julia Leigh neva metaforiškame filme „Megančioji gražuolė“ (BTV, 26 d. 23.35). Gražuolė studentė Liusi uždarbiauja mīslingsame klube. Ji užminga apsuaiginta narkotikų ir nežino, kas vyksta kambarje. Rytė Liusi nieko neprisiemena, bet noras sužinoti, kas vyksta su jos kūnu miegant, vis didesnis. Sumanymas gal ir būtų jdomus, jei režisierė nors retkarčiais atsisakyti primityvių nuorodų į Luisą Buñuelį ir psichoanalizės klasikus. Todėl panašius manieringus reginius visada užgoš net dešimtą kartą pamatytas tikrai talentingo Paula Thomo Andersono filmas „Pašelūsios nakty“ (TVI, 29 d. 21 val.). Filme pasakojaama jauno pornografinių filmų aktorių istorija apima 8-ojo dešimtmečio pabaiga ir pirmają 9-ojo pusę, kai daug kas pa-

saulyje keitėsi ir net pornografinio kino kūrėjai buvo priversti susimąstyti apie naujas technologijas.

Karalių, ypač Anglijos, istorijos daug kam patinka. Tuo pasinaudojo ir Tomas Hooperis, 2010 m. su-kūrės filmą „Karaliaus kalba“ (TV3, 27 d. 22.15). Tai puikus tradicinio anglų kino pavyzdis: tikslai dramaturgija, geri aktoriai, taktiškas režisierius ir šviesi ištarmė. Filmo kūrėjai sumaniai išnaudojo faktą, kad netikėtai karaliumi tapęs Jurgis VI nuo vaikystės mikčiojo. Tačiau silpnibių (ligų, kompleksų etc.) nugalėjimas ir savęs atradimas – universaliai tema, todėl karaliaus ir jo logopeda kelią į pergalę sekti ne tik įdomu, bet ir pamokoma. Kad būtų dar įtikinamiau, personažus suvaidino Colinas Firthas (tradiciškas kilnusis herojus meilužis) ir komiško keistuolio amplia pamėges Jeffrey Rushas. Nuo jų abiejų neįmanoma atitrauktis akių, bet tai rengins ne chamoseksualams.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Nauji filmai

Keistis skausminga

Po ilgokos pertraukos pasirodžiusi ketvirtajį Spike'o Jonze'o filmą „Ji“ („Her“, JAV, 2013) galima vadinti autoriniu. Ši kart Jonze'as patas parašė scenarijų, už kuri, beje, ga-vo „Oskara“, „Ji“ perkelia į netoli- mą ateitį, kai visas žmonių užgaidas vykdys kompiuteriai. Žmonėms reikės tik sugalvoti, ko jie nori. Koks nors pesimistas sukurtų drastišką filmą apie atrofuitus geismus ir norus, bet Jonze'as vis dar tiki šviesia žmogaus ateitimi. Todėl ir filmo herojus – melancholiškasis Teodoras (Joaquin Phoenix) – dirba laiškų rašytoju. Jis rašo laiškus pagal užsa-kymą. Jie ne tokie formalūs, kokius dabar rāsoma visi, bet literatūriški, sentimentalūs, poetiški, suteikian-čius adresatui viltį, silumą ir paguodą. I laiškus Teodoras įdeda daug savęs. Jau tai rodo, kad Jonze'o ateitis neišsižada jausmų. Bet čia ir slypi konfliktas: žmonės nori mylėti, jausti vieną kito palaikymą, bet yra vieniši, nemoka užmegztį ir palaikyti ryšių, yra pernelyg priklauso-mi nuo paslaugų kompiuterių.

Kas trukdo šių atsisakyti, Jonze'as nesvarsto. Gal ir pats neįsivaizduoja, kaip tai reikėtų padaryti.

Teodoras gyvena ateities mieste, kurį „suvaidino“ Sanchajus. Dideli namai, jaukios erdvės, tobuli interjerai, patogūs drabužiai, neerzinančios spalvos – viskas gana atpažištama, tik gal šiek tiek pagražinta ir idealiai patogu. Regis, ir žmonės nepersidirba, juolab kad žaidimų pramonė, su kuria kažkaip susijusi dokumentinį filmą (!) kurianti Teodoro kaimynė Emi (nuo pirmo iki paskutinio pasirodymo filme Amy Adams tiesiog spinduliuoja šviesą), klestė. Tačiau žmonių tarpusavio ry-

šiai net ir tokiomis idealiomis saly-gomis traukiasi lyg šagrenės oda. Kalti vis tie patys kompiuteriai, kurie kiekvienu minutę gali pildyti norus ir troškimus, pavyzdžiu, sujungti su kita virtualaus seksos ištroskusią būtybę. Todėl šviesi ateitis vis dėlto tampa groteskiška.

Neseniai išsiskyrės ir žmonos Ketrin (Rooney Mara) praradimo traumą vis dar išgyvenantis Teodoras ilgisi artumo, todėl suprantama, kodėl jis taip prisiriša prie moters balsu kalbančio naujo kompiuterio, pasividinusio Samanta. Užteko keilių paslaugos operatoriaus klausimų (pvz., apie Teodoro santykius su

motina), kad Samanta atitiktų Teodoro svajones apie idealią moterį. Ji protinė, jautri, mąstanti, diskrečiška, organizuota ir nesugeba nulti. Žiūrovams tai taip pat suprantama, nes, kitaip nei Teodoras, mes dar galime įsivaizduoti ir to jausmingo balso savininkę Scarlett Johansson, nors aktorė ir nepasirodo ekrane. Tad „romanas su laptopu“, kaip apibūdino Ketrin, mūsų visai netrikdo. Juk ir Teodoras svarsto apie tai, kas būna su jausmais, kai atrodo, kad jau viskas patirta ir išjausta. Ar atsiranda nauju? Teodoras ir Samanta pagreitintai pereina visus įsimylėjimo, abejonių, praradimo etapus, patiria palaimą ir skausmą. Jausmai tokie pat nematomi kaip ir Samanta, todėl Jonze'as bando juos išgry-ninti, maksimaliai prie jų priarteti. Nežinau, ar Teodoro pastangos, ar filmo interjerai privertė prisiminti Michelangelo Antonioni „Fotopadi-nimą“. Jonze'as šiame filme elgiasi kaip Antonioni fotografas. Kickvienas bandymas suartėti jam atrodo tokis netvarus, kad būtinai reikia įrodymų. „Ji“ įrodymais tampa stambūs filmo veikėjų veidų planai.

Todėl „Ji“ – ir simbolika pas-

kojimas apie tai, kaip susitikimai ir išsiskyrimai priverčia mus keistis. Juk Teodoras filmo pabaigoje pagaliau pradeda suprasti save. Dar viena svarbi „Ji“ tema – noras išsiaiškinti, kas šias technologijų laikais vis dėlto yra kūnas, kokia ta nauja kūno samprata. Man vienas grāžiausiu filmo epizodų, kai Teodoras kartu su Samanta (kišenėje) keliauja į paplūdimį, kur užmiegia ant smėlio stebėdamas apnuogintus realius kūnus. Bet „Ji“ – ir režisieriaus apmąstymai apie meilę, kuri vienintelė gali sugriauti šiuolaikinių žmonių susvetimėjimą. Filmo pabaigoje atsiranda ir amžinybės, transcedencijos motyvas. Režisieriaus intencijos puikios, aktoriai vaidina nuoširdžiai, tik filmo pabaigoje lieka keistas prieskonis. Tarsi būtum perskaite rasinėli, kuriame daug protingu, gražiai suformuluotų minčių („praeitis – tai pasakojimas, kurį sau pasakojame“, „gera būti su kuo nors, kas moka džiaugtis gyvenimu“ ir pan.). Rašinėlis gražus, gal šiek tiek egzaltotas ir nudailintas, bet labai prime-na laišką, kurį Teodoras parašytu kickvienam iš mūsų.

ŽIVILĖ PIPINTĖ

Parodos	Meno projektų erdvė „Malonioji 6“ Malonioji g. 6 Algimanto Palucko kūrinių paroda-pardavimas „Ko aš nežinau“	„Skalvijos“ kino centras Goštauto g. 2/15 iki V. 4 d. – Bartoszo Fratczako paroda „Be kaukės“	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS			Dailė
Nacionalinė dailės galerija	Konstitucijos pr. 22 XX a. Lietuvos dailės ekspozicija Kęstučio Zapaus (Niuojkas) retrospektiva Paroda „Šviesos“ (Aidas Bareikis, Patricija Jurkšaitytė ir Žilvinas Kempinas)		Iki gegužės 10 d. Vilniaus grafikos meno centro galerijoje (Latako g. 3, Vilnius) veikia paroda „Okupacijos realijos. I ir II pasaulinių karų Lietuvos plakatai“. Plakatai ne tik pasakoja apie okupuotos teritorijos aktualijas, bet ir „padeda atskleisti kai kurios dviejų tragiškiausių XX a. kataklizmų paňamumus ir skirtumus“, primena, kaip veikia ideologijos mechanizmai.
Vilniaus paveikslų galerija	Didžioji g. 4 Chodkevičių rūmų klasicistinių interjerų Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Paroda „Oršos mūšis“ Paroda „Marcelijaus Martinaicio margučiai“ Stasės Mičelytės dailės kolekcijos paroda		Muzika
Radvilių rūmai	Vilniaus g. 24 Europos dailė XVI–XIX a. Dubingių ir Biržų kunigaikščių Radvilių Rytų Azijos, Naujosios Gvinėjos ir Australijos aborigenų menas		J. Heifetzo smuikininkų konkursu Vilniuje laureatė Mayumi Kanagawa (Japonija) kartu su Lietuvos nacionaliniu simfoniniu orkestru, dirigojamu Modesto Pitrėnu, balandžio 26 d., šeštadienį, 19 val. Filharmonijos Didžiojoje salėje grieš itin populiarų romantizmo epochos kūrinį smuikui ir orkestru – Maxo Bricho Pirmąjį koncertą. Vakaro programoje skambės ir Jeano Sibelijaus Antroji simfonija, apdainuojanti šiaurės gamtos grožį ir tūkstančio ečerų šalies meną. Roberto Schumann operos „Genovitė“ („Genoveva“) uvertūroje orkestras pasakoja prancūzų XIV a. legendą apie grafo Zygfrido žmoną Genovaitę.
Taikomosios dailės muziejus	Arsenalų g. 3A Paroda „Nuo karo iki taikos“ Leonardo Tuleikio paroda „Tapybos atspindžiai“		Teatras
Vytauto Kasiulio dailės muziejus	A. Goštauto g. 1 Vytauto Kasiulio kūrinių kolekcija Paroda „Arbit Blato Paryžius ir Venecija“		Iki gegužės 2 d. 18.30 Lietuvos rusų dramos teatre paskutinį kartą bus rodomas Jono Vaitkaus spektaklis „Tas, kuris gauna antausius“, pastatytas pagal rusų simbolisto Leonido Andrejevo kūrinį. Ironija spinduliuojančioje istorijoje gyvenimo sužestas intelektualas tampa artistu, kuriam pasiodymų metu skaldomi antausiai.
Lietuvos nacionalinis muziejus			Spektakliai
Naujasis arsenolas	Arsenalų g. 1 Senosių Lietuvos istorija XIII–XIX a. Lietuvių liaudies menas Kryždirbystė Paroda „Muziejus ir kolekcinkas: Gedimino Petraičio išeivijos dailės kolekcija ir Zigfrido Jankausko lituanistinių sidabro dirbinių kolekcija“ iki V. 4 d. – paroda „Tradicinis audimas: spalva ir ornamentas“		VILNIUS
Kazio Varnelio namai-muziejus	Didžioji g. 26 K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44		Nacionalinis operos ir baletų teatras
Bažnytinio paveldo muziejus	Šv. Mykolo g. 9 Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Paroda „Šilkas ir auksas“		25 d. 18.30 – „CARMEN“ (2 v. baletas pagal G. Bizet muz.). Dir. – M. Barkauskas
Šiuolaikinio meno centras	Vokiečių g. 2 Arūno Gudaičio paroda „Dalyis ir gabalai“ Vlado Urbanavičiaus skulptūrinių objektas „Standartinių rezervuarai“ Dariaus Žiūros paroda „SWIM“		26 d. 18.30 – „BARBORA RADVILAITĖ“ (pagal S. Vainiūno, A. Malcio, H.M. Góreckio ir kt. muziką). Dir. – R. Šerenikas
Galerija „Kairė-dešinė“	Latako g. 3 Paroda „Okupacijos realijos. I ir II pasaulinių karų Lietuvos plakatai“		27 d. 12 val. – S. Prokofjevo „PELENĖ“. Dir. – A. Šulčys (Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos Baletu skyrius)
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	Galerija „Akademija“ Pilies g. 44/2 iki 26 d. – Jūratės Petruškevičienės paroda „Iš būto laiko“ Andrius Surgailio fotografijų paroda „Bestiarjus“		30, V. 2 d. 18.30 – G. Verdi „ERNANI“. Dir. – D. Pavilionis
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“	Dominikonų g. 15 Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai		Nacionalinis dramos teatras
Telšių galerija	Kęstučio g. 3 iki V. 4 d. – Evaldo Adomkaus paroda „Praeitis–ateitis?“		Didžioji salė
			Didžioji salė
			25 d. 10 val. – E.T.A. Hoffmanno „SPRAG-TUKAS“. Scenarijus aut., rež. ir dail. – V. Mazūras
			26 d. 12 val. – J. Mačiukevičiaus „BITĖ MAJA“ (V. Bonzelio knygos „Bitė Maja ir jos nuotykiai“ motyvais). Rež. ir dail. – V. Mazūras
			27 d. 12 val. – „LINKSMOJI EINŠTEINO LABORATORIJA“. Rež. – S. Piktūnaitė
			27 d. 18.30 – PREMJERA! L. Aguliansko „ŽIVIRBLIO LIZDAS“. Rež. – V. Serovas
			30 d. 18.30 – A. Vampilio „PRAĘJUSIĄ VASARĄ...“. Rež. – V. Lukjanenko
			V. 2 d. 18.30 – L. Andrejevo „TAS, KURIS GAUNA ANTASIUS“. Rež. – J. Vaitkus
			Teatras „Lelė“
			Didžioji salė
			25 d. 16 val., 26 d. 14 val. – PREMJERA! S. Turunen „BROKEN HEART STORY (SUDAUŽYTOŠ ŠIRDIES ISTORIJA)“. Rež. – S. Turunen. Vaidina D. Gavenonis, M. Polikevičiūtė, R. Samuolytė, P. Tamolė, R. Valiukaitė, T. Vaškevičiūtė
			27 d. 16 val. – M. Duras „MUZIKA 2“. Rež. – A. Liuga
			29 d. 19 val. – „PAUKŠČIAI“. Choreogr. – G. Ivanauskas (G. Ivanausko teatras)
			29 d. 19 val. – „PROGRAMA. Apie prabangą ir beižgiukumą“. Choreogr. – G. Ivanauskas
			30 d. 14 val. – V.V. Landsbergio „BUNKERIS“. Rež. – V.V. Landsbergis
			Vilniaus mažasis teatras
			25 d. 18.30 – I. Margalit „TRIO (J. Bramso, R. Šumano ir K. Šuman meilės istorija)“. Rež. – P. Galambosas (Vengrija)
			26 d. 18.30 – M. Gorkio „MOTINA (NASA ŽELEZNOVA)“. Rež. – K. Glušajevas
			27 d. 12 val. – „BRANGUSIS ATRAKCIJONŲ PARKO DEDĒ!“ Rež. – O. Lapina
			27 d. 18.30 – J. Tumo-Vaižganto „DÉDÉS IR DÉDIENÉS“. Rež. – G. Tuminaite
			29 d. 18.30 – F. García Lorcos „KRUVINOS VESTUVĖS“. Rež. – P. Ignatavičius
			30 d. 18.30 – A. Čechovo „MEŠKA“. Rež. – L. Adomaitienė
			Menų spaustuvė
			25 d. 18.30 <i>Kišeninėje salėje</i> – K. Binkio „SPARNUOTASIS MATAS“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)
			25 d. 19 val. <i>Stiklinėje salėje</i> – J. Paškevičiaus „RIBOS“. Rež. – T. Montrimas (jaunuujančios menininkų programa „Atvira erdvė“)
			25 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „BUDĖJIMAI“. Choreogr. – V. Jankauskas (V. Jankausko šokio teatras)
			27 d. 11 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „MOZAIIKA“. Choreogr. – B. Banovičiūtė (šokio teatras „Dansema“)
			27 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „AVINÉLIO KELIONĖ“. Rež. – S. Degutytė („Stalo teatras“)

29 d. 18.30 <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „MEILĖ TRIMS APELINSAMS“. Rež. – A. Giniotis (teatras „Atviras ratas“)	NAMAI“. Rež. – J. Gaižauskas	Muzikos festivalis „Sugržimai“
30 d. 18.30 <i>Kičeninėje salėje</i> – „LIETAUŠ ŽEMĖ“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)	29 d. 18 val. – „KOKO PASLAPТИS“. Pjesės aut. ir rež. – D. Kimantaitė	26 d. 17 val. <i>Šiaulių „Aušros“ muziejaus Chaimo Frenkelio vilajo</i> , 28 d. 18 val. <i>Vilniaus rotušėje</i> – A. Lunkis (baritonas, Lietuva, Vokietija), A. Vizbaras (fortepijonas), kamerinis ansamblis „Ars vivo“ (ad. – S. Vaiciulionis)
KAUNAS	PANEVĖŽYS	29 d. 18 val. <i>LDK Valdovų rūmuose</i> – J. Daunytė (arfa, Lietuva, Norvegija), V.M. Daunytė (fleita, Lietuva, Šveicarija), E. Daunytė (violončelė, Lietuva, D. Britanija), K.U. Daunytė (smuikas), R. Daunienė (smuikas), P. Venslovas (aktorius)
Kauno dramos teatras	Juozo Miltinio dramos teatras	30 d. 11 val. <i>Antavilių pensionate</i> – A. Lunkis (baritonas, Lietuva, Vokietija), V.M. Zabrodaitė (fleita), A. Vizbaras (fortepijonas)
25, 26 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – PREMJERA! A. Areimės, L. Udrrienės „KARTU“ (pagal S. Žadano romaną „Depeche Mode“). Rež. – A. Areima	29 d. 11 val. „KRAKATUKAI MĒNULYJE“. Rež. – L. Liutautė	30 d. 14.30 val. <i>Gerontologijos ir reabilitacijos centre</i> – susitikimas-koncertas. Dalyvauja V. Juozapaitis, Š. Šapalas (baritonas, Slovakija), E. Juozapaitienė (sopranas), I. Juozapaitytė (sopranas), N. Ralytė (fortepijonas)
29 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – J. Patricko „MŪŠŲ BRANGIOJI PAMELA“. Rež. – A. Latėnas	30 d. 18 val. – „KOKO PASLAPТИS“. Rež. – D. Kimantaitė	30 d. 18 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
29 d. 19 val. <i>Ilgiojoje salėje</i> – A. Čechovo „PALATA“. Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas	Koncertai	V. 2 d. 18 val. <i>Kauno valstybinė filharmonija</i> – R. Kudrišovas (baritonas, Lietuva, Vokietija), E. Klimaitė (sopranas), G. Muralyte-Eriksonė (fortepijonas), akordeonininkų kvintetas: L. Antanaitis, K. Dabrowskaitė, A. Daučianskas, A. Daučianskaitė, T. Jurkša
30 d. 15.30 <i>Rūtos salėje</i> – F. von Schillerio „PLĒŠIKAI“. Rež. – A. Areima	Lietuvos nacionalinė filharmonija	2 d. 18 val. <i>Alytaus šv. Angelų Sargų bažnyčioje</i> – D. Puodžiukas (smuikas, Lietuva, JAV), V. Noreika (tenoras), K. Glinskaitė (sopranas), L. Gedraitytė (fortepijonas)
30 d. 19 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – „ANA KARENINA“ (L. Tolstojaus romano motyvais). Choreogr. – A. Cholina (A/CH teatro šokio spektaklis)	25 d. 18 val. <i>Šiaulių Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus katedroje</i> , 27 d. 10.30 val. <i>Pakruojo Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje</i> , 27 d. 16 val. <i>Panėvėžio dailės galerijoje</i> – ansamblis „Musica humana“ ir solistai (meno vad. ir dir. – A. Vizgirda). Šiaulių valstybinis kamerinis choras „Polifonija“ (choro vad. – T. Ambrozaite). Programoje J.S. Bacho, C.Ph.E. Bacho, A. Vivaldi, D. Buxtehude's, R. Schumannno kūriniai	2 d. 18 val. <i>Antavilių pensionate</i> – A. Lunkis (baritonas, Lietuva, Vokietija), V. M. Zabrodaitė (fleita), A. Vizbaras (fortepijonas)
V. 2 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – S. Turunen „BROKEN HEART STORY („SU-DAUŽYTOS ŠIRDIES ISTORIJA“). Rež. – S. Turunen (Lietuvos nacionalinis dramos teatras)	26 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , 27 d. 17 val. <i>Kauno valstybinėje filharmonijoje</i> – Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistė M. Kanagawa (smuikas). Dir. – M. Pitrénas. Programoje R. Schumanno, M. Bricho, J. Sibiliaus kūriniai	2 d. 18 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
Kauno muzikinis teatras	27 d. 12 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , 27 d. 17 val. <i>Kauno valstybinėje filharmonijoje</i> – Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistė M. Kanagawa (smuikas). Dir. – M. Pitrénas. Programoje R. Schumanno, M. Bricho, J. Sibiliaus kūriniai	2 d. 19 val. <i>Antavilių pensionate</i> – A. Lunkis (baritonas, Lietuva, Vokietija), V. M. Zabrodaitė (fleita), A. Vizbaras (fortepijonas)
25 d. 18 val. – J. Strausso „ŠIKSNOSPARNIS“. Dir. – J. Geniušas	27 d. 12 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – teatralizuota muzikinė pasaka visai Seimai „Juodoji višta, arba požemio gyventojai“ (pagal A. Pogorelsko knygą).	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
26 d. 18 val. – „Dainuok, širdie, pavasarį...“	J. Gedmintaitė (sopranas), V. Zabrodaitė (fleita), V. Vitaitė (fortepijonas), A. Žvirbytė (fortepijonas). Kauno valstybinio lėlių teatro aktoriai: L. Strazdauskienė, M. Ancevičius.	2 d. 19 val. <i>Antavilių pensionate</i> – A. Lunkis (baritonas, Lietuva, Vokietija), V. M. Zabrodaitė (fleita), A. Vizbaras (fortepijonas)
27 d. 12 val. – Z. Bružaitės „GRYBŲ KARAS IR TAIKA“. Dir. – V. Visockis	Režisierė ir aktorė – A. Sunklodaitė	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
27 d. 18 val. – E. Johno, T. Rice'o „AIDA“. Dir. – J. Janulevičius	27 d. 13 val. <i>Zarasų Šv. Mergelės Marijos Émimo į dangų bažnyčioje</i> , 27 d. 16 val. <i>Zarasų socialinės globos namuose</i> , V. 3 d. 14 val. <i>Linkuvos socialinės globos namuose</i> (Linkuvičiuse), 3 d. 18 val. <i>Baisogalos dvare</i> – Valstybinis Vilnius kvartetas. Solistas L. Mikalauskas (bosas). Programoje J. Naujaliu, S. Šimkaus, J. Tallat Kelpšas, K. Vasiliauskaitės, V. Barkausko, M.K. Čiurlionio, J. Gruodžio, A. Raudonikio, G. Kuprevičiaus ir kt. kūriniai	2 d. 19 val. <i>Antavilių pensionate</i> – A. Lunkis (baritonas, Lietuva, Vokietija), V. M. Zabrodaitė (fleita), A. Vizbaras (fortepijonas)
29 d. 18 val. – Kauno choreografijos mokyklas mokinų koncertas	27 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke's, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
V. 2 d. 18 val. – koncertas „Su meile – mamai“	27 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke's, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
Kauno kamerinis teatras	27 d. 17 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke's, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
25, 27 d. 18 val. – PREMJERA! G. Boccaccio „DEKAMERONAS“. Rež. – A. Rubinovas	27 d. 17 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke's, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
26 d. 18 val. – „Dainuok, širdie, pavasarį...“	27 d. 18 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke's, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
27 d. 12 val. – Z. Bružaitės „GRYBŲ KARAS IR TAIKA“. Dir. – V. Visockis	27 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke's, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
Kauno mažasis teatras	27 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke's, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
26 d. 18 val. – F. Rame, D. Fo „LAISVOJI PORA“. Rež. – R. Januškevičiūtė, A. Baniūnas	27 d. 20 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke's, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
27 d. 15 val. – A. Slapovskio „NUO RAUDONOS ŽIURKĖS IKI ŽALIOS ŽVAIGŽDĖS“. Rež. – D. Rabāšauskas	27 d. 21 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke's, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
30 d. 19 val. – G. Grajauskio „REZERVATAS“. Rež. – A. Veverskis	27 d. 22 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke's, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
Kauno lėlių teatras	27 d. 23 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke's, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
26 d. 12 val. – „ŽALIAS ŽALIAS OBULIUKAS“. Rež. – A. Lebeliūnas	27 d. 24 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke's, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
27 d. 12 val. – „PRINCESÉS GIMTADIENIS“. Rež. – A. Stankevičius	27 d. 25 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke's, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
27 d. 14 val. – „ŽIRAFĀ SU KOJINĒMIS“. Rež. – G. Radvilavičiūtė	27 d. 26 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke's, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
KLAIPĖDA	27 d. 27 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke's, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
Klaipėdos valstybinis dramos teatras	27 d. 28 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke's, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
25 d. 18 val. – <i>Zvejų rūmuose</i> – PREMJERA! P. Zelenkos „PAPRASTOS BEPROTYBĖS ISTORIJOS“. Rež. – D. Rabāšauskas	27 d. 29 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke's, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras	27 d. 30 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke's, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Botyrius (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), J. Ivanova (smuikas)
26 d. 18.30 – koncertas, skirtas kompozitoriaus R. Giedraičio jubiliejui	27 d. 31 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke's, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai	2 d. 19 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Bot

Savaitės filmai

Divergentė **

Veiksmas nukelia į ateities Žemę. Ant Čikagos griuvėsių iškilusioje metrolojoje kuriamą tobula visuomenė, todėl visi 16 metų sulaukę paaugliai turi pasirinkti vieną iš penkių frakcijų ir likti joje visą gyvenimą. Kiekviena frakcija atspindi charakterio savybes: nuo širdumą, atsisakymą draugiškumą, eradiciją ir drąsą. Jei paauglys turi daugiau nei vieną bruožą, jis pavadinamas netinkamu ir eliminuojamas. Filmo herojė Beatris taip pat netinkama, bet jai pavyks pabėgti ir rasti kelią į požemius. Čia gyvenantys žmonės nusprendė pasiprišinti žiauriai sistemai. Pagrindinius vaidmenis Neilo Burgerio filme sukurė Shailene Woodley, Theo Jamesas, Kate Winslet, Zoe Kravitz (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas)

Ji ***

Veiksmas nukels į netolimą ateitį, kurioje gyvena ką tik išskyręs raštojas Teodoras (Joaquin Phoenix). Jis jaučiasi vienišas ir netrukus įsimyli naujai įsigytą kompiuterių sistemą „Samanta“ yra kompiuteris, bet kalba Scarlett Johansson balsu. Būtent ši kompiuterinė mergina Teodorui atrodo tobula. Tačiau naujas Spike' o Jonze'o, išgarsėjusio filmu „Būti Džonu Malovičiumi“, kūrinių – ne apie naujas technologijas. Režisieriu jos tik pretekstas prabilioti apie meilę, intymumą, žmones, kurie būdami šiamė pasauliye ir konkretioje erdvėje iš tikrujų gyvena kitur. Taip pat vaidina Amy Adams, Rooney Mara, Olivia Wilde (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas)

Kapitonas Amerika: Žiemos karys ***

Kino komikso apie kerštojų būrio nario superdidvyrio Stivo Rodžerso, praminto Kapitonu Amerika, nuotykius tešinys. Superdidvyris įskuria Vašingtonę, bet ramybės jam nebus, netrukus Kapitonas Amerika turės ir vėl gelbėti pasaulį. Kad demaskuotų piktadarių sąmoksą, jam net teks sujungti pastangas su Juodaja našle. Režisieriai Anthony ir Joe Russo filme vaidina Chrisas Evansas, Samuelis L. Jacksonas, Scarlett Johansson, Sebastianas Stanas, Robertas Redfordas (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas)

Nimfomanė. 1 dalis ****

Vienišius Zeligmanas randa gatvėje primuštą, vos gyvą moterį. Parsivedęs namo, jis klausosi Džo pasakojimo apie jos gyvenimą, tévus, erotinius nuotykius. Didysis provokatorius Larsas von Trieras filme sugrižo prie pasutiniai metais ji ypač jaudinančių temų – mirties, lyties, kaltės, depresijos. Tarp Džo (Charlotte Gainsbourg) ir jos pasakojimo besiklausančio Zeligmanto (Stellan Skarsgård) iš esmės vyksta filosofinė diskusija. Tačiau von Trieras niekad nenori būti monotoniskas, todėl filmo stilus pasižymi kontrastais – lyrikos ir atviro grotesko, tragizmo ir net burleskiškai rodomo sekso. Nors Lietuvoje filmą buvo siekta uždrausti, esą jis pornografinis, režisierius nesiekią sužadinti žiūrovų geismus. Greičiau atvirkščiai, bet kad tai suprastų, žiūrovams prireiks ne tik humoro jausmo, bet ir intelekto pastangų (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija, 2013). (Vilnius, Kaunas)

Nojaus laivas ***

Jei pramegojote tikybos pamokas ar neskaitėte Biblijos, naujame Darreno Aronofsky („Juodoji gulbė“, „Imtynininkas“) filme sužinosite viską apie Nojaus numatyta didžių tvaną. Išsigandęs savo viziją Nojus (Russell Crowe) pradeda statyti laivą, kuriame tilptų visos gyvūnų rūšys. Vis dėlto tai iš nuotykių filmų gerai pažįstamas personažas – jo raumenys lyg arbūzai, jis gali iškart susigrumti su trimis užpuolikais, o laisvu nuo didelių darbų laiku šnipinėti kaimyninę gyvenvietę, kad įsitikintų: artejantiesi tvaناس išgelbės žmoniją nuo blogio. Tačiau nors Holivude nickas neįsleis 130 milijonų dolerių, kad būtų iškreiptos tikėjimo dogmos, filmą režisierius kūrė pagal savo komiksą, kuriame sujungė ne tik Biblijos epą, apokritus, bet ir fantasy elementus. Todėl daug dėmesio filme skirta herojaus šeimai – žmonai (Jennifer Connelly), sūnumas (Logan Lerman, Douglas Booth), įdukrui (Emma Watson) (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Žudymo aktas ***

7-ajame dešimtmetyje Indonezijoje vyko masinės žudynės, prisdengiant neva noru sunaikinti komunistus. Kariuomenės vadovaujami baudėjų būriai žudė savo kaimynus, nekaltus žmones, moteris ir vaikus. Dabar žudikai užima aukštus postus, yra turtinių ir įtakinių. Jie didžiuojasi savo praeitimi. Joshua Oppenheimeris susitiko su masiniu žudynių vykdytojais ir paprašė juos prieš kamerą prisiminti jaunystės laikus, atkurti savo veiksmus, prisiminti, ką jautė žudydami. Filmo personažai žavisi amerikiečių kinu, todėl priešais kamerą jie pasijuto aktoriais. Siaubingų praeities įvykių rekonstrukcija žudikams tapo realesnė už jų tikrus poelgius. Toks netiketas filmo kūrimo metodas leido režisieriui priartėti prie bilo esmės, sukurti įsimintiną, kartais poetišką, kartais fantasmagoriską, bet apibendrintą moralinės degeneracijos tyrimą. Gal todėl vienas filmo produserių Werneris Herzogas pavadino jį išsurrealistiškiausiu ir siaubingiausiu pasutinio dešimtmecio dokumentiniu filmu (Danija, Norvegija, D. Britanija, 2012). (Vilnius)

***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

25–V. 1 d. – Nepaprastas žmogus-voras 2 (3D, JAV) – 11, 14.30, 18, 21.30
25–27, V. 1 d. – Nepaprastas žmogus-voras 2 (JAV) – 12.15, 15.30, 18.45; 28–30 d. – 15.30, 18.45
25–V. 1 d. – Stebuklų namai (3D, Belgija) – 12, 17.15, 19.30
Stebuklų namai (Belgija) – 11.15, 13.30, 16, 18.15
Sabotažas (JAV) – 11.30, 14, 16.30, 19, 21.30
Oculus (JAV) – 15, 17.30, 20.20

26 d. – W.A. Mozarto „Visos jos tokios“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 19.55
30–V. 1 d. – Viešpatavimas (JAV) – 19 val. V. 1 d. – Operacija riešutai (JAV) – 15.55
25–29 d. – Nojaus laivas (3D, JAV) – 14.15, 17, 20 val.; 30, V. 1 d. – 14.15, 17, 21 val.
25–27, V. 1 d. – Nojaus laivas (JAV) – 11.40, 21 val.; 28–30 d. – 21 val.

25–27, V. 1 d. – Greitasis „Maskva–Rusija“ (Rusija) – 11.30, 13.45, 16, 18.15, 20.30;
28–30 d. – 13.45, 16, 18.15, 20.30

25–V. 1 d. – Rio 2 (JAV) – 11, 13.20, 15.40,

18.15 (lietuvių k.); 25–27, V. 1 d. – 11.15 (originalo k.); 25–30 d. – Rio 2 (3D, JAV) – 12, 14.30, 21.40; V. 1 d. – 12, 14.30 (lietuvių k.); 25, 26, 28–V. 1 d. – 15 val. (originalo k.)

25–V. 1 d. – Viešbutis „Grand Budapest“ (JAV, Vokietija) – 13.35, 18.30

Divergentė (JAV) – 20.30

25–30 d. – Trys dienos nužudyti (JAV) – 15.55, 21 val.; V. 1 d. – 21 val.

25–V. 1 d. – Kapitonas Amerika: Žiemos karys (3D, JAV) – 11.45; 25–29 d. – Kapitonas Amerika: Žiemos karys (3D, JAV) – 17.45

25–V. 1 d. – Nimfomanė. 2 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 20.45

Redirected / už Lietuvą! (rež. E. Velyvis) – 21.50

25–V. 1 d. – Nojaus laivas (JAV) – 21 val.; 26 d. – 21.15; 28 d. – 20 val.; 29 d. – 18 val.; 30 d. – 20.30; V. 1 d. – 19.15

25 d. – Ji (JAV) – 19.30; 26 d. – 21.45;

27 d. – 16.30; 28 d. – 18.15; 29, V. 1 d. – 21 val.; 30 d. – 18 val.

25, V. 1 d. – Nimfomanė. 2 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 22 val.; 26, 27 d. – 18.45; 30 d. – 21.30

25 d. – Laisvės tango (Prancūzija, Belgija, Liuksembargas) – 18.30; 26 d. – 15.45; 27 d. – 18 val.; 29 d. – 17.30; V. 1 d. – 16, 20 val.

25 d. – Yves Saint Laurent (Prancūzija) – 20.30; 26 d. – 14, 16 val.; 27 d. – 16.45; 28 d. – 19.30; 30 d. – 19.45; V. 1 d. – 17.15

26 d. – Stebuklų namai (Belgija) – 14 val.; 27 d. – 14.30; V. 1 d. – 15.15

26 d. – Marcino Baransko paskaita „Budistinė meditacija“ – 13 val.

26 d. – Nimfomanė. 1 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 16.30

26 d. – Ernestas ir Selestina: meškučio ir pelytės nuotykių (Prancūzija) – 14.15

27 d. – Pavasarinė animacija – 15 val.

27 d. – animacijos dirbtuvės „Atgaivinkime Velykinius kiaušinius“ – 14 val.

27 d. – Hannah Arendt (Vokietija, Liuksemburgas, Prancūzija) – 20 val.; 28 d. – 17.30; 29 d. – 19.30; 30 d. – 17.45; V. 1 d. – 18 val.

Ozo kino salė

25 d. – Trispalvis (rež. V. V. Landsbergis) – 16.30; 30 d. – 18 val.

25 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 18 val.; 26, 30 d. – 16 val.; 26 d. – Donaleitis (rež. R. Abukevičius) – 18 val.; 29 d. – 16.30

29 d. – Nesamasis laikas (rež. M. Vildžiūnas) – 18 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

25, 26 d. – Nepaprastas žmogus-voras 2

„7 meno dienos“

Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VŠĮ „7 meno dienos“, Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel.: 2613039, 2611926.

Eil. paštas 7md@takas.lt. ISSN 1392-6462. 3 sp. I. Tiražas 900 egz.

Spausdino UAB „Ukmergės spaustuvė“, Vasario 16-osios g. 31, Ukmergė

Remia LR Kultūros rėmimo fondas,

Spausdos, radio ir televizijos rėmimo fondas

„Žudymo aktas“

Norvegija, D. Britanija) – 20.30; 26 d. – 20.20; 28 d. – 16.20; V. 1 d. – 16.20

26 d. – Nimfomanė. 2 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 10.45, 14, 17.50, 21.15, 21.30; 23.30; 27–29 d. – 10.45, 14, 17.50, 21.15;

30, V. 1 d. – 10.45, 14, 17.50, 21.30

25–V. 1 d. – Nepaprastas žmogus-voras 2 (JAV) – 10.30, 16.50

25, 27–V. 1 d. – Stebuklų namai (3D, Belgija) – 13.15, 17.15; 26 d. – 13.15

25–V. 1 d. – Stebuklų namai (Belgija) – 11.15, 15.10, 19.20; Sabotažas (JAV) – 12, 14.30,

19.30, 21.50; 25, 26 d. – Oculus (JAV) – 17, 20, 22.30; 27–V. 1 d. – 17, 20 val.

26 d. – W.A. Mozarto „Visos jos tokios“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko

Metropoliteno operos – 19.55

30–V. 1 d. – Viešpatavimas (JAV) – 19 val.

V. 1 d. – Operacija riešutai (JAV) – 14.15

25–29 d. – Nojaus laivas (3D, JAV) – 17.30, 20.30; 30, V. 1 d. – 21 val.

25–V. 1 d. – Nojaus laivas (JAV) – 13.45, 17.45; 26 d. – Rio 2 (JAV) – 10.15, 11, 11.45,

14.15, 16.40, 19 val.; 26 d. – 10.15, 11, 11.45, 14.15; 28–30 d. – 10.15, 11.45, 14.15, 16.40,

19 val.; V. 1 d. – 10.15, 11, 11.45, 1